

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Evidenčné číslo: 102003/I/2015/36069191764239364

**Certifikácia značky kvality v oblasti vinárstva, certifikácia
vín v EU**

Diplomová práca

2015

Bc. Matej Medved'

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

**Certifikácia značky kvality v oblasti vinárstva,
certifikácia vín v EU**

Diplomová práca

Študijný program: Medzinárodný obchod (jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)

Študijný odbor: 6225 Medzinárodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Valéria Svobodová, PhD.

Bratislava dňa 24.4.2015

Bc. Matej Medveď

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Matej Medveď
Študijný program: Medzinárodný obchod (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.18 Medzinárodné podnikanie
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Certifikácia značky kvality v oblasti vinárstva, certifikácia vín v EÚ

Anotácia: Podnikanie v oblasti vinárstva je vystavené obrovskej konkurencii. Okrem tradičných európskych vinárskych oblastí zaznamenávame silnejúcu konkurenciu aj z iných častí sveta. Tým sa stupňuje tlak na vinárov, ale aj na požiadavky ich produktov. Diplomová práca bude zameraná na problematiku certifikácie značky kvality v oblasti vinárstva, jej prínosov, ale i negatív týchto procesov pre podnikateľské subjekty a samotné vinárske produkty, ich konkurenciu schopnosť na trhu.

Vedúci: Ing. Valéria Honaizer Svobodová, PhD.
Oponent: Ing. Paulína Krnáčová, PhD.
Katedra: KMO OF - Kat. medzinárodného obchodu OF
Vedúci katedry: prof. Ing. Peter Baláž, PhD.
Dátum zadania: 16.12.2013

Dátum schválenia: 20.03.2014

prof. Ing. Peter Baláž, PhD.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum: 7.máj 2013

.....

Matej Medved'

Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať môjmu školiťovi Ing. Valéria Svobodová, PhD. za odbornú pomoc a usmernenie pri písaní mojej záverečnej práce, za cenné rady a informácie a v neposlednom rade za ochotu.

Abstrakt

MEDVEĎ, Matej: *Certifikácia značky kvality v oblasti vinárstva, certifikácia vín v EU*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci bakalárskej práce: Ing. Valéria Svobodová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2015, s.86

Hlavným cieľom našej diplomovej práce je zistenie úlohy certifikácie vína pre rast konkurencieschopnosti slovenského vinárstva. Práca je rozdelená do 4 kapitol, obsahuje 4 tabuľky a 3 grafy. Prvá kapitola je venovaná vínu, ako produktu. Opisujeme rozdelenia vína, výrobu vína a spotrebu vína. Analyzujeme dôležité vinné oblasti na Slovensku ale aj v Európskej únii. Kapitola číslo dva je venovaná cieľom, ktoré sme si určili pre našu diplomovú prácu. V ďalšej kapitole opisujeme metodiku práce. Posledná kapitola sa zameriava na úlohu a význam certifikácie na Slovensku a v Európskej únii a prináša aj názory konkrétnych vinárov. Práca ďalej obsahuje rozhovory s vinármi, ktorým boli položené otázky, z ktorých sú urobené závery a odporúčania. Tieto odporúčania môžu byť nápomocné pre ďalší rozvoj vinárstva pri narastajúcej konkurencii v tejto oblasti.

Kľúčové slová:

Zákon o vinárstve a vinohradníctve, certifikácia, konkurencieschopnosť

ABSTRACT

MEDVEĎ, Matej: *Certification of quality brand of wine, wine certification in the EU.* - University of Economics in Bratislava, Faculty of commerce, Department of Internacional Trade. - Bachelor's thesis tutor Ing. Valéria Svobodová, PhD. – Bratislava: FC EU, 2015, p.86

The main objective of our thesis is finding certification tasks for wine growing competitiveness of Slovak wine. The work is divided into four chapters, contains 4 tables and 3 graphs. The first chapter is devoted to wine as a product. Describe the distribution of wine, wine making and wine consumption. We analyze the important wine region in Slovakia but also in the European Union. Chapter number two is devoted to the goals we have set for our master thesis. In the next section we describe the methodology of work. The last chapter focuses on the status of certification in Slovakia and the EU and brings the views of specific winemakers. Work also includes interviews with winemakers who were asked questions, which are made of conclusions and recommendations. These recommendations may be helpful for the further development of wine at increasing competition in this area.

Key words:

Act on viticulture and viniculture, certification, competitiveness

Obsah

Úvod.....	10
1. Víno a jeho certifikácia na Slovensku a v Európskej únii.....	12
1.1 Členenie vína a jeho charakteristiky.....	14
1.2 Výroba vína a jeho skladovanie.....	19
1.3 Slovenské vinárstvo.....	21
Spotreba vína na Slovensku	22
1.4 Produkcia vína v EU.....	25
1.5 Duševné vlastníctvo v medzinárodnom obchode	26
1.5.1 Geografické označenie, označenie pôvodu výrobku a údaje o pôvode výrobku.....	28
1.5.2 Definícia pojmu „označenie pôvodu výrobku“	29
1.5.3 Právna ochrana predmetov práva na označenie	29
1.5.4 Ochranná známka vs. označenie pôvodu výrobkov	30
1.5.5 Význam označenia pôvodu a zemepisného označenia výrobkov v medzinárodnom obchode	31
2. Cieľ diplomovej práce.....	32
3. Metodika práce a metódy skúmania.....	33
4. Vývoj medzinárodnej ochrany priemyselných práv.....	34
4.1 Multilaterálne zmluvy.....	34
4.1.1 Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva	34
4.1.2 Madridská dohoda o medzinárodnom zápise továrenských alebo obchodných známok..	36
4.1.3 Madridská dohoda o potláčaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru.....	36
4.1.4 Lisabonská dohoda o ochrane označenia pôvodu tovaru a ich medzinárodného zápisu.....	37

4.1.5	Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva- TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)	39
4.1.6	Svetová organizácia duševného vlastníctva- WIPO.....	42
4.1.7	Ostatné dohody o ochrane duševného vlastníctva.....	44
4.2	Bilaterálne zmluvy na ochranu označení pôvodu a zemepisných označení tovaru	45
4.2.1	Bilaterálne zmluvy Slovenskej republiky.....	46
4.3	Implementácia Európskeho práva na Slovensko	48
4.4	Kvalita a označovanie pôvodu tovaru	50
4.5	Označovanie vína	54
4.5.1	Certifikácia	58
4.6	Analýza a syntéza konkrétnych postojov k certifikácii na strane vybraných slovenských vinárov.....	59
	Záver.....	64
	Zdroje:	66
	Príloha č. 1.....	68
	Príloha č. 2.....	72
	Príloha š. 3.....	78
	Príloha č. 4.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
	Príloha č. 5.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
	Príloha č. 6.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.

Úvod

V poslednom období je čoraz viac zrejmé, že dôležitou hodnotou podniku nie sú len hmotné statky, ale aj nehmotný majetok. Nové podnikateľské subjekty sú nielenže nepripravené pre zahraničný trh a medzinárodný obchod s hmotnými statkami, ale majú aj veľký nedostatok znalostí a skúseností v oblasti duševného vlastníctva. Často krát vedia rozoznať čo je predmetom duševného vlastníctva a problém nastáva, keď si ho chcú aj chrániť. Podnikatelia by sa nemali zamerať len na ochrannú funkciu duševného vlastníctva, ale aj na ekonomické zhodnocovanie existujúcej právnej ochrany. Preto považujeme za nevyhnutné, zamyslieť sa nad podstatou duševného vlastníctva nie len v podnikateľskej oblasti, ale aj v našich bežných životoch.

Témou našej diplomovej práce je certifikácia značky kvality v oblasti vinárstva, certifikácia vín v Európskej únii (ďalej „EU“). Pri obrovskom raste konkurencie v prostredí podnikania s vínom v poslednom období je bezpochybné čoraz viac ťažšie udržať si svoje postavenie. Podnikateľské prostredie je viac globalizované, ako to bolo v minulosti. Tým sa stupňuje tlak na vinárov, ale aj na požiadavky ich produktov.

Budeme sa snažiť analyzovať dôvody a potreby pre podnikateľov, ktorí podnikajú v oblasti vinárstva. Motívy podnikateľov na získanie označenia sú: získanie konkurenčnej výhody pred konkurenciou, zvýšenie pridanej hodnoty pre zákazníkov, ako aj získanie pridanej hodnoty pre výrobcu samého. Ďalej priblížime pozitíva a negatíva, ktoré certifikácia znamená pre vinárske produkty.

Označením pôvodu tovaru výrobca ukazuje tradíciu a kvalitu svojho výrobku, ktorú je možné dosiahnuť len v oblasti, ktorú využíva on sám. Certifikácia dáva výrobcovi taktiež silnú konkurenčnú výhodu, ale taktiež mu vznikajú náklady na získanie takéhoto označenia. Či sú to náklady, ktoré vznikajú pri prvotnom vybavovaní označenia, alebo implementácia označenia na svojich etiketách, ktoré používa na svojich výrobkoch, alebo pri riešení konfliktov spojených s týmto označením.

V tejto práci sa pozrieme aj na legislatívnu reguláciu, ktorá definuje certifikáciu a ďalej upravuje práva a povinnosti uchádzača a majiteľa takéhoto certifikátu od svojho výrobku.

Taktiež sa pozrieme na podmienky získania certifikácie v podmienkach Európskej únie a ako ona rieši oblasť certifikácie. Rozoberieme si ochranu duševného vlastníctva na medzinárodnej úrovni. Konkrétne motívy a pohľady dohôd o priemyselnom vlastníctve.

Svoje poznatky si overíme na rozhovoroch s vinármi na Slovensku, ktorí nám povedia aká je situácia v tomto odvetví. Priblížia nám ako sa zákon implikuje a čo všetko považujú za dôležité pri podnikaní s vínom v Slovenskej republike a v Európskej únii.

Pri rozhovoroch sa zameriame aj na konkurenciu v tomto odvetví a tak isto aj na spotrebiteľov vinárskych produktov.

1. Víno a jeho certifikácia na Slovensku a v Európskej únii

Vo filmoch vidíme, že už v starom Ríme sa pilo víno, s ktorým trávili večery po bitke a zapíjali víťazstvo. Taktiež si víno vychutnávali aj umelci v celej škále našej histórie. Ako dôkaz môžeme použiť citát jedného z najvýznamnejších predstaviteľov francúzskeho romantizmu Victora Huga, ktorý povedal: „Boh stvoril vodu - človek víno.“

Vráťme sa ale k faktom a na úplný začiatok. Archeologické nálezy nám ukazujú, že rastlina viniča rástla už v druhohorách približne pred 150 miliónmi rokmi a tým sme zistili, že táto rastlina, ktorú používame na výrobu vína rástla aj pred človekom akým sme dnes. Zistiť úplný pôvod tejto rastliny sa nedá úplne presne. Najstaršie nálezy viniča archeológovia našli ďaleko na východ od našej republiky a to v Kazachstane a na ostrove Sachalin ,dlhom takmer 1000km, v Pacifiku . Tento ostrov, kde boli nájdené najstaršie dôkazy o existencii viniča spreď 100 miliónov rokov, dnes patrí k Ruskej federácii.

Prvé dôkazy o pestovaní viniča druhu „Vitis“ v Európe sa našli vo Francúzsku v svetoznámej vinárskej oblasti Champagne, odkiaľ aj dnes prúdi hlavne šumivé víno s vysokou kvalitou.

Čo sa týka výroby, nálezy na úlomkoch keramiky dokazujú, že Čína bola pravdepodobne prvou krajinou.

Talianski archeológovia dokázali svojimi vykopávkami, že prvá krajina v ktorej sa vyrábalo víno bol Cyprus. Boli nájdené dva džbány na víno, ktoré boli približne 6000 rokov staré.

Víno sa prelína celou kultúrnou históriou ľudstva. Je opradené mnohými bájkami, povestami a legendami. Jeho vznik sa pripisuje mnohým mytologickým postavám, bohom, bôžikom, alebo i hrdinom napr. v Egypte to bol boh Osiris, u Grékov Dionýz, u Rimanov Bakchus a Židia si ho spájajú s Noemom.¹

Rozmach vinohradníctva v Európe sa prisudzuje expanzie Rimanov a hlavne za čias panovania rímskeho cisára Marka Aurélia Próba (276-282 n.l.). Okolo rímskych táborov sa

¹ Vinohradníctvo a vinárstvo –stručná história a súčasnosť [on-line]. [cit. 2014-10-20]. Dostupné na internete: <
<http://www.slpk.sk/eldo/2010/zborniky/008-10/polacek2.pdf>>

pestoval vinič a z jeho plodov sa vyrábalo víno. Týmto spôsobom sa dostalo pestovanie viniča a výroba vína aj na dnešné územie Slovenskej republiky.

Postupne boli s pomocou vojska vysadené vinice v Bratislave, Devíne, Stupave, Trenčíne a v Tokajskej vinohradníckej oblasti. Nitra bola tá oblasť Slovenska, o ktorej sa našli prvé písomnosti o tom, že pestovanie a výroba vína sa začala aj na našom území. Pestovanie viniča na Slovensku prežívalo zlé, ale aj dobré obdobia počas svojej histórie. Medzi negatívne vplyvy v histórii môžeme spomenúť vojny, ktoré ničili vinice a vinári ich museli znovu obnovovať. Rozkvet slovenské vinárstvo zažívalo v období vládnutia Márie Terézie a Jozefa II. v 18. storočí. V 19. storočí sa do Európy dostala voška viničová- koreňová Fyloxéra, ktorá spôsobila veľké devastácie na viniči. Jediné riešenie a obrana voči tomuto škodcovi bola obnova viníc a použitie odrôd, ktoré boli odolné voči tejto americkej voške.

Dnes na kvalitu a pravidlá potravín dohliada Potravinový kódex SR (ďalej len „kódex“), ktorý predstavuje skupinu „špeciálnych vykonávacích predpisov“.² Pomocou týchto predpisov kódex definuje požiadavky na zdravotnú neškodnosť, na zloženie produktov a ich kvalitu, hygienické požiadavky, ale upravuje aj technologické postupy pri výrobe, pravidlá pre balenia a označovanie, ich skladovanie, prepravu, odber vzoriek pre analýzy, manipuláciu s nimi a umiestňovanie na trh.

Môžeme ho rozdeliť do troch častí, ktoré riešia rôzne problematiky výroby a špecifických požiadaviek na kvalitu výrobkov:

- Všeobecná časť- obsahuje základné pojmy a pravidlá odberu vzoriek na kontrolu úradom. Táto časť obsahuje dve kódexové hlavy.
- Horizontálnu časť- rieši problematiku všetkých potravín (hygienu, označovanie, požiadavky na výrobky). Obsahuje pätnásť kódexových hláv.
- Vertikálna časť- vzťahuje sa na konkrétne produkty a obsahuje tridsaťtri kódexových hláv.

Na potreby tejto diplomovej práce ja pre nás dôležitá tretia časť, vertikálna. V časti 25. hlavy je opísaná problematika nápojov. Piaty diel od §41 do §48 sú opísané požiadavky na vína. Samotný kódex definuje piaty diel ako „diel potravinového kódexu, ktorý ustanovuje požiadavky na výrobu a dovoz ovocného vína, sladového vína a medoviny, ktoré sú určené na používanie alebo na výrobu potravinárskych výrobkov, na manipuláciu s nimi a na ich uvádzanie do obehu.“

² Lacková, A. – Karkalíková, M. 2010. Tovaroznalectvo potravinárskeho tovaru. Bratislava : EKONÓM, 2010. s.57 ISBN 978-80-225-2944-0

1.1 Členenie vína a jeho charakteristiky

Víno je kvasená hroznová šťava, ktorú môžeme určitými postupmi upraviť. Tak vieme vyrobiť, či už prírodné, alkoholizované alebo šumivé. Hlavné typy vín sú biele, červené alebo ružové. Podľa obsahu cukru vo víne poznáme suché, polosuché alebo sladké vína. Medzi špeciálne druhy vína môže zaradiť fortifikované vína, kde sa pridáva hroznový lieh, čím sa jeho hladina alkoholu zvýši na hodnoty okolo 15 - 22 %. Bez pridania hroznového liehu sa podiel alkoholu pohybuje v rozmedzí od 5,5 do 14 %. Do šumivých vín sa pridáva viazaný oxid uhličitý (CO₂), ktorý sa po otvorení uvoľní v podobe bubliniek.

Rozdiely v chuti vína sú z väčšej časti spôsobené nasledujúcimi rozdielmi medzi odrodami viniča:

- Veľkosť: čím je hrozno menšie, tým intenzívnejšia je jeho chuť a vôňa.
- Farba a hrúbka šupky: dodávajú vínu (najmä červenému a ružovému) farbu, prispievajú k jeho vôni a chuti.
- Farba a hrúbka šupky: dodávajú vínu (najmä červenému a ružovému) farbu, prispievajú k jeho vôni a chuti.³

Víno je možné deliť podľa rôznych kritérií. Pre potreby základnej orientácie a výberu vína sú však najdôležitejšie tieto:

1. Farba vína

Pri farbe vína je veľa ľudí v omyle, ak si myslia, že z červeného hrozna sa vyrába len červené víno a z bieleho hrozna sa vyrába biele. Toto tvrdenie je pravdou len čiastočne. Z červeného hrozna sa dá vyrobiť aj červené ale aj biele víno, ale z bieleho hrozna len biele. Požadovanú farbu vína výrobcovia dosahujú nielen odrodou hrozna, ale aj pri procese spracovania bobúľ hrozna.

³ Pôvod a symbolika vína, Internetová knižnica gastronómie a hotelierstva. [on-line]. [cit. 2014-10-26]. Dostupné na internete: < <http://www.gastrocanal.eu/ikniznica/?q=node/90> >

- Biele víno – biele vína sa vyrábajú z bielych odrôd, akými je napríklad Müller Thurgau, Sauvignon, Devín, alebo z niektorých červených odrôd, špecifickým procesom výroby.

Obrázok 1: <http://palatepress.com/2011/03/wine/the-money-of-color/>

- Červené víno – červené vína sa vyrábajú z červených odrôd, akými je napríklad Merlot, Frankovka, Cabernet Sauvignon, atď. Šťava väčšiny červených odrôd, s výnimkou tzv. farbiarok, ako je napríklad Neronet, je však biela a červenú farbu víno dostáva až dlhším nakvášaním na šupkách, ktoré obsahujú farbivo. Pri nakvášaní sa do vína dostávajú triesloviny, ktoré červeným vínam dodávajú ich charakteristickú chuť.
- Ružové vína – rozpoznávame dva typy ružových vín, tzv. rosé a klaret, ktoré sa navzájom líšia rozdielnym postupom výroby. Oba typy sa však vyrábajú zo šťavy červených odrôd, ktorá sa po vylisovaní prakticky nenecháva ležať na šupkách. V kontakte so šupkou zostáva mušt len vo fáze lisovania.⁴

2. Tiché, perlivé alebo šumivé víno

Dôležitým faktorom pri delení vína na tiché, perlivé a šumivé víno je pretlak CO_2 vo fľaši. „Tiché vína sú také, v ktorých pri 20°C pretlak oxidu uhličitého nepresahuje 50 kPa. Na rozdiel od vín tichých, majú perlivé vína pretlak CO_2 medzi 50 až 250 kPa. V šumivých vínach dosahuje pretlak ešte väčšie hodnoty, keďže víno tohto typu podstupuje sekundárnu fermentáciu.“⁵

⁴ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

⁵ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

3. Odroda

Poznáme niekoľko tisíc odrôd viniča po celom svete, ale na výrobu vín sa používa približne tisíc. Odrodovosť vín má najväčší vplyv na kvalitu a charakter vín, a to tým že rôzne odrody sa od seba odlišujú odlišnou arómou, vzhľadom

a tým najpodstatnejším, chuťou. Medzi najrozšírenejšie odrody vyšľachtené a pestované na Slovensku sú Devín, Nitra, Hron, Dunaj, Rimava, Torysa, atď..

Obrázok 2: <http://www.vinoobchod.sk/mrva-stanko/>

4. Odrodové víno alebo Cuvée

Ďalej poznáme odrodové vína a vína s označením Cuvée. Pri odrodových vínach ide výlučne len o vína jednej odrody, pri vínach s označením Cuvée ide o zmes vín viacerých odrôd. Francúzsko, ako európska vínná veľmoc, má vo svojom vínnom sortimente hlavne vína s označením Cuvée. Tento jav je zapríčinený dopytom francúzskeho trhu. Opačná situácia je v ostatnej Európe, kde si odrodové vína držia svoju väčšinu v ponúkanom vínnom sortimente.

5. Ročník

Je to označenie na etikete, ktoré hovorí o roku, v ktorom bolo víno vyrobené. Na trh prichádza víno vyrobené z predchádzajúceho roku (napr. v roku 2011 sme si mohli kúpiť víno z roku 2010). Ako výnimku môžeme považovať „tzv. Mladé víno (na Morave nazývané Svatomartinské, vo Francúzsku známe ako Beaujolais nouveau), ktoré je povolené vyrábať len z niektorých odrôd, a ktoré sa na trh smie uvádzať prvý novembrový pondelok roku zberu hrozna.“⁶

⁶ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

6. Typ vína a prívlastok

Pri výbere vína, alebo pri rozpoznávaní vín poznáme tiež rôzne typy vín a prívlastkov. Tie delíme podľa kvality hrozna a obsahu cukru v hrozne pri zbere. Pravidlo, že čím vyšší obsah cukru v hrozne, tým sa z neho dá vyrobiť kvalitnejšie víno, neplatí v každom prípade. Kvalitu vína udáva aj rada ďalších iných faktorov „ako je obsah kyselín, bezcukornatý extrakt a podobne.“⁷

Poznáme tieto kategórie vín:

- Stolové vína – obsah cukru v hroznách do 16g na 1 liter
- Akostné vína – obsah cukru v hroznách v rozmedzí: 16g-19g na 1 liter
- Kabinetné vína – obsah cukru v hroznách v rozmedzí: 19g- 21g na 1 liter
- Neskorý zber – obsah cukru v hroznách v rozmedzí: 21g- 22g na 1 liter
- Výber z hrozna – obsah cukru v hroznách v rozmedzí: 22- 25g na 1 liter
- Bobuľový výber – obsah cukru v hroznách v rozmedzí: 25g- 29g na 1 liter
- Hrozienkový výber – obsah cukru v hroznách od 29g na 1 liter
- Slamové víno – obsah cukru v hroznách od 27g a viac na 1 liter
- Výber z cibéb – obsah cukru v hroznách od 32g a viac na 1 liter⁸

Cibéby sú bobule hrozna, ktoré zoschli na koreni viniča. Vyznačuje sa vysokou cukornatosťou (40-60 % hmotného cukru). Tieto cibéby sú napadnuté ušľachtilou plesňou. Tieto bobule hrozna sa využívajú na výrobu výberových vín, ktoré majú v sebe vysokú cukornatosť. Na Slovensku najznámejším príkladom je Tokajský výber. Množstvo primiešaných cibéb do 136 litrov mladého suchého vína sa meria v putňoch.

Je potrebné spomenúť aj moderné druhy vína:

- **Ladové**- patrí medzi špeciality, ktoré sa vyrábajú len v malých množstvách. Vinič je vystavený zimnému počasiu. Výroba je nákladná, ale výsledok je veľmi ušľachtilý,

⁷ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

⁸ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

zlatožltý mok. Najdôležitejšími producentmi v Európe ľadových vín sú Nemecko a Rakúsko a v celosvetovom meradle je Kanada, ktorá pestuje tento druh vína južne od Toronta pri Niagárskych vodopádoch.⁹

- **Barikové**- stále častejšie sa vína uchovávajú v malých drevených sudoch v tzv. barrique, ktoré majú obsah 225 l. Dubové drevo, z ktorého sú vyrobené, má vplyv na chuť vína- aromatické vône praženia dreva a vanilky. Je to technológia, ktorá vznikla vo Francúzsku. Barikové sudy sú však neúmerne drahé a môžu sa použiť maximálne trikrát. Stávajú sa preto skôr otázkou štýlu, či prestíže a vinári ich využívajú na vyzrievanie najlepších mokov.
- **Sladké** (výber z cibéb)- sú extrémne sladké a veľmi náročné na zber, pretože sa vykonáva ručne. Základom je ušľachtilá plesň *Botrytis cinerea*, vďaka ktorej sa v bobuliach koncentruje cukor.
- **Alkoholizované**- majú vyšší obsah alkoholu. Základnými predstaviteľmi sú „sherry“- bledé suché víno, pochádzajúce z Jerez de la Frontiera v južnom Španielsku a „portské“- sladké červené víno pochádzajúce z druhého najväčšieho mesta Portugalska, z Portu.
- **Dealkoholizované**- základom sú klasické vína alebo sekty, z ktorých sa následne vákuovo odstráni lieh. Obrovský úspech si toto víno získalo v USA a nesmie chýbať v špičkových reštauráciách i v západnej Európe. Dealkoholizované víno pochádza z produkcie nemeckého vinárstva.¹⁰

7. Zvyškový cukor vo víne

Pre obyčajných spotrebiteľov pri výbere vína je dôležitá výška obsahu cukru vo víne. Tu rozlišujeme vína do štyroch kategórií a to:

- Suché vína - obsah zvyškového cukru v rozmedzí 0-4g na 1 liter
- Polosuché vína - obsah zvyškového cukru v rozmedzí 4-12g na 1 liter
- Polosladké vína - obsah zvyškového cukru 12-45g na 1 liter

⁹ BLAŽEJ, J.: Ľadové vína sú mokom labužníkov. In : Formát, 2004, č. 21, str. 63

¹⁰ BLAŽEJ, J. : Víno, ktoré nemá grády. In : Formát, 2004, č. 28, str. 65

- Sladké vína - obsah zvyškového cukru nad 45g na 1 liter¹¹

8. Chemické zloženie vína

Základné zložky, ktoré víno obsahuje sú etanol, kyseliny a cukry. Vo víne je alkohol hlavne formou etanolu.“ Čo sa týka cukrov, tak tie sa vyskytujú hlavne v dvoch typoch – glukóza (hroznový cukor) a fruktóza (ovocný cukor). Na začiatku zrenia hrozna prevažuje glukóza, postupne však dochádza k vyrovnávaniu množstva oboch cukrov. Mimo glukózy a fruktózy sa vo víne nachádza aj sacharóza (repný cukor), ktorá sa však vyskytuje v zanedbateľných množstvách. Ďalšou významnou zložkou vína sú organické kyseliny. Kyseliny získavajú podobu hlavne kyseliny vínnej, kyseliny jablčnej a kyseliny octovej. Dôležité je tiež spomenúť fenolové látky, ktoré majú veľký vplyv na arómu, chuť a celkový charakter vína. Z fenolových látok sú obzvlášť dôležité triesloviny, ktoré hlavne modrým odrodám dodávajú ich typický charakter.“¹²

1.2 Výroba vína a jeho skladovanie

Výrobou vína sa rozumie spracovanie hrozna na víno. Hoci sa dnes vinárske podniky opäť vracajú k finančne náročnej práci (kvôli presnosti, citlivosti pri zaobchádzaní s viničom), technika, ktorá zaručuje určitý hygienický štandard, je tu taktiež neodmysliteľná (hlavne počítačom riadené kvasenie, lisovanie, filtrovanie, stáčanie a pod.)

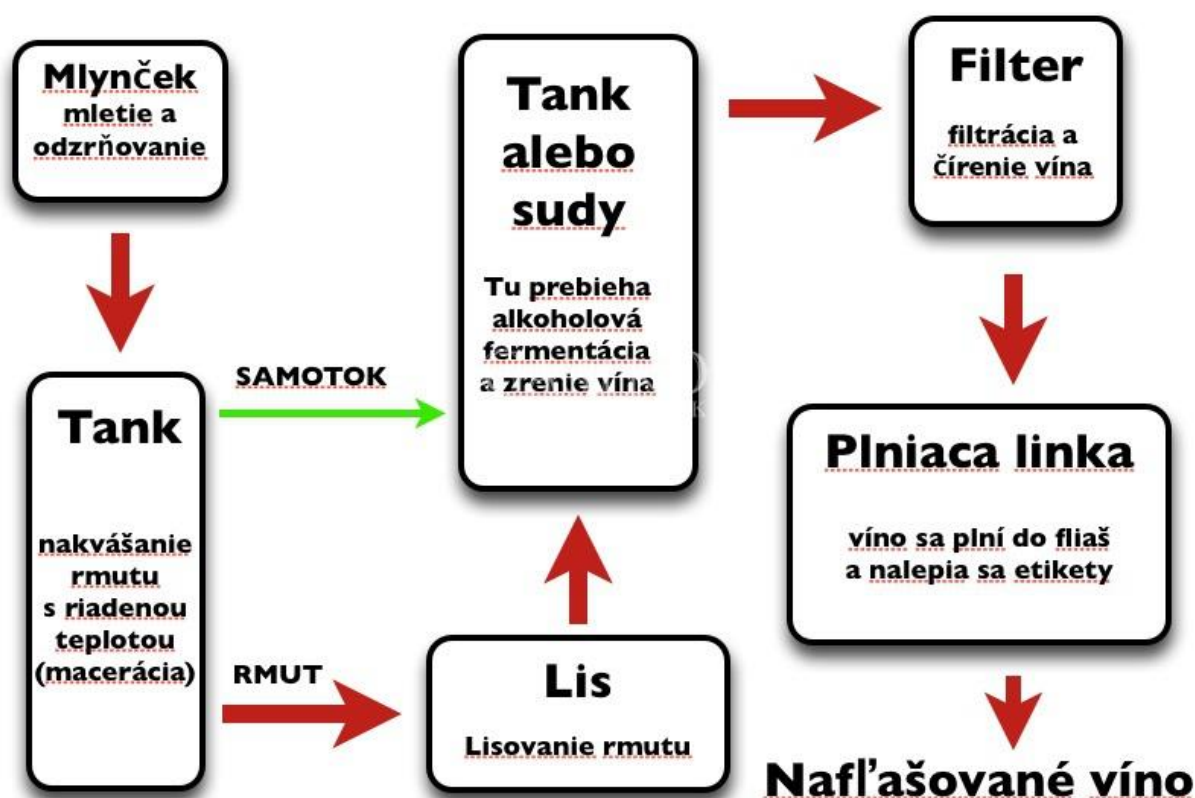
Na začiatku je vždy odzrňovanie a mletie bobúľ. Nakvášaním sa do rmutu vylúhujú aromatické a farebné látky. Po odzrnení a zomletí hrozna sa získava samotok- mušt, ktorý samovoľne vytiekol z narušenej bobule hrozna. Lisovaním hrozna sa získava mušt, to znamená, že sa oddeľuje kvapalina od tuhej látky. Fázu kvasenia muštu delíme na tri časti: pozvoľné rozmnožovanie organizmov, búrlivé kvasenie a dokvášanie. Obdobie hlavného

¹¹ Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

¹² Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

kvasenia nazývame aj obdobím burčiaka. Ako burčiak kvasí ďalej, koncentrácia cukru sa znižuje a obsah alkoholu stúpa. Mení sa na rampáš a ten postupne začína nadobúdať podobu mladého vína. V procese tvorby vína sú nezastupiteľné premeny kyseliny jablčnej na kyseliny mliečnu. Tento proces sa nazýva jablčno- mliečna fermentácia. Proces vzniku vína pokračuje ďalším odbúraváním kyselín a harmonizáciou vzájomného pomeru kyselín, etanolu a zvyškového cukru. Hroznové víno po stočení z kalov začína zrieť. Dĺžka procesu zretia je rôzna. Biele vína získavajú optimálnu kvalitu po niekoľkomesačnom ležaní a červené vína nadobúdajú svoje typické vlastnosti spravidla až dlhším ležaním a to približne 2-3 roky.¹³ Celý proces výroby vína ilustruje obrázok č. 3.

Obrázok č. 3: Proces výroby vína

Zdroj: <http://www.gastroslovník.sk/clanky/clanky-detail/vyroba-bielych-vin/>

Čo sa týka skladovania, najlepšie sa hodia vetrané pivnice so 70 – 90% vlhkosťou vzduchu a konštantnou teplotou medzi 10 až 16 stupňov Celzia. Víno by sa malo skladovať

¹³ HRONSKÝ, V.: Slovenské vína, 1. Vyd. Bratislava. Belimex, 2001. str. 120

v tmavých miestnostiach, pretože svetlo môže vyvolať predčasné starnutie. Taktiež je veľmi dôležité, aby víno, ktoré chceme degustovať či konzumovať malo určitú teplotu, za ktorej sa uvoľní vôňa a chuť. Víno pri veľmi nízkej teplote je uzavreté a skrýva všetky svoje prednosti. Naopak veľmi teplé víno uvoľňuje nadmerné množstvo alkoholu. Odporúčané teploty vína pri stolovaní dokumentuje nasledovná tabuľka:

Tabuľka č.1: Odporúčané teploty vín pri konzumácii

Druh vína:	Teplota
Šumivé vína	4 – 6 °C
Mladé biele víno	7 – 9 °C
Likérové víno	6 – 8 °C
Biele víno	8 – 10 °C
Ružové víno	9 – 11 °C
Vyzretejšie (Veľké) červené víno	16 – 18 °C
Červené víno	13 – 15 °C

Zdroj: <http://www.somelier.sk/rady-someliera.php>

1.3 Slovenské vinárstvo

Slovensko je bohaté na svoju produkciu kvalitných vín. Na ich kvalitu vplýva aj oblasť, kde sa požívané hrozno pestuje. Na Slovensku poznáme šesť základných oblastí pestovania a produkcie vína.

Na Slovensku máme registrovaných 18 512,00 ha vinohradov. Celkový počet vinárov za rok 2013 je 24 262.

Jednotlivé slovenské vinárske oblasti podľa zaregistrovaných vinohradov:

Tabuľka číslo 2

Vinohradnícka oblasť	Plocha (ha)
Malokarpatská oblasť	5 450,0
Nitrianska	4 496,0
Južnoslovenská oblasť	3 806,0
Stredoslovenská oblasť	2 255,0
Východoslovenská oblasť	1 509,0
Tokajská oblasť	996,0
Spolu SR	18 512,00

Zdroj: http://www.uksup.sk/spravy/vyrocnna_sprava_UKSUP_2013.pdf

Podľa ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho (ďalej len „ÚKSÚP“) sa počas roku 2013 zaregistrovalo na území Slovenskej republiky 41 nových vinárov a 10 vinárov skončilo svoju činnosť. Tým pádom je zaregistrovaných 488 vinárov.

V oblasti obchodníkov s vinárskymi výrobkami pribudlo 10 nových subjektov a tým sa ich počet na území Slovenskej republiky zvýšil na 163.

Medzi základné zložky každého vína patria cukry, kyseliny a alkohol. Alkohol je hlavne vo forme etanolu. Z cukrov sa vo víne vyskytujú hlavne dva typy a to glukóza, čo je hroznový cukor, a fruktóza, ktorú taktiež poznáme pod názvom ovocný cukor. Ďalšou látkou sú organické kyseliny v podobe kyseliny vínnej, jablčnej a octovej kyseliny. Mali by sme spomenúť aj fenolové latky, ktoré dodávajú vínam ich arómu, chuť a osobitý charakter.

Ostatné faktory ako sú pôda, poloha, alebo podnebie vinohradu, dodávajú vínam ich špecifickosť, kvalitu a originalitu hrozna a vyrábaného vína.

Spotreba vína na Slovensku

Na Slovensku sa spotreba vína podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „ŠÚ SR“) znížila oproti predchádzajúceho roku o 0,8 litra (6,0 %) na 12,5 litra na obyvateľa.

Spotreba vína na Slovensku v rokoch 2006-2007 na obyvateľa v litroch.

Tabuľka číslo 3

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Spotreba vína	12,2	11,5	11,4	12,7	13,2	13,3	12,5

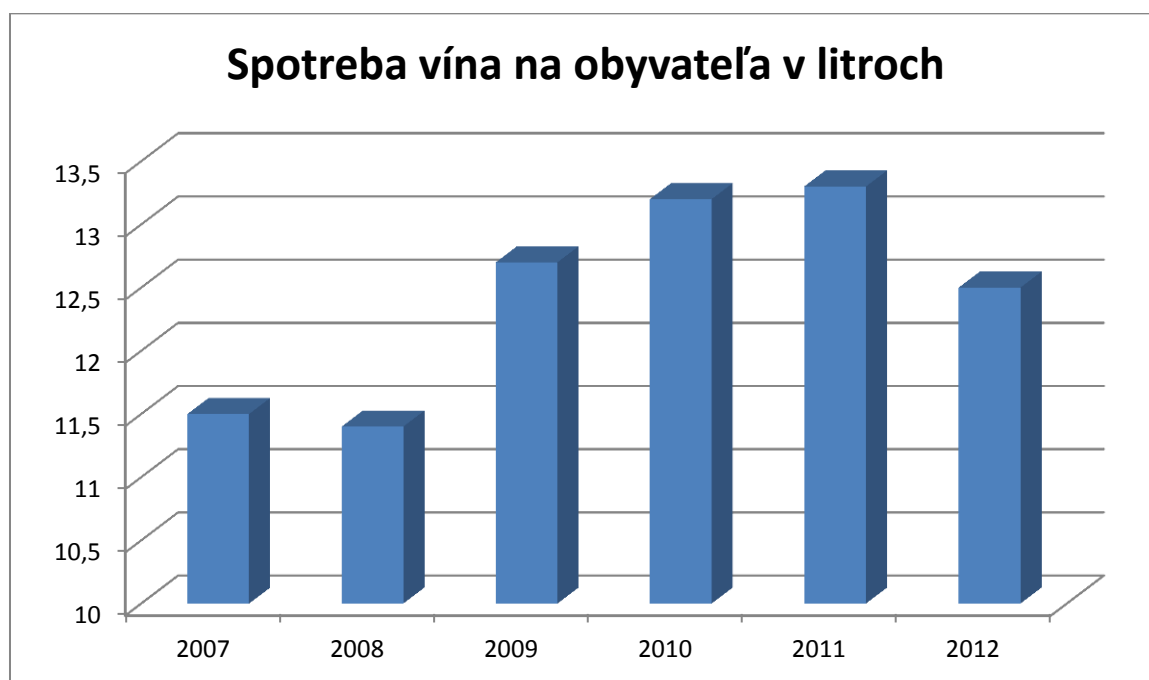
Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka nám ukazuje spotrebu vína v litroch v jednotlivých rokoch. Podľa čísiel vidíme, že trend na Slovensku je stabilný a veľké posuny pri spotrebe sa za posledných á rokov nestali.

Tak isto je zjavný aj záujem o produkt ako je víno a tým vzniká zákaznícky trh, ktorý môže byť pre vinárov zaujímavý z pohľadu ziskov.

Uvedené čísla ukazujú, že by obchodovanie s vínom na Slovensku malo byť príťažlivé pre mnoho ľudí. A práve preto mnoho výrobcov vín sa snaží odčleniť a zviditeľniť svojou kvalitou vín. Bežného spotrebiteľa, ktorí pozerá na etiketu a vidí certifikáciu kvality vína môže práve to pritiahnuť a motivovať ku kúpe. Certifikácia vín sa stáva pre výrobcu konkurenčnou výhodou, nástroj na zviditeľnenie svojho produktu.

Graf číslo 2

Zdroj: <http://www.vuepp.sk/dokumenty/komodity/2013/vino.pdf>

Graf číslo 1 predstavuje spotrebu vína na obyvateľa v litroch od roku 2007 do roku 2012. Môžeme vidieť postupne oživenie predajnosti vína a rastúci dopyt zákazníkov po vínach. Víno sa za posledné roky dostalo viac do módy a ľudia si začali vychutnávať tento napoj vo väčšom množstve. Jediný pokles je zaznamenaný v roku 2012, ale pokles je len 0,8 litra a tým nie je pre nás významný. V čase písania tejto práce úrad nezverejnil údaje pre roky 2013 a 2014.

Bilancia zdrojov vína a vývoz vína v SR (tis. hl.)

Tabuľka číslo 3

Ukazovateľ	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Zásoby k 1.8	366	360	379	358
Dovoz vína a muštov	733	663	556	564
Produkcia vína z domácej suroviny	207	369	325	357
<i>Celkové zdroje</i>	<i>1346</i>	<i>1392</i>	<i>1270</i>	<i>1279</i>
Vývoz vína a muštov	79	168	177	202

Zdroj: Vlastne spracovanie: Vinič hroznorodý, hroznové víno

Z tabuľky vieme vyčítať rôzne trendy v dovoze, produkcii a vývoze vína v Slovenskej republike. Pri dovoze vína a muštov vidíme pokles dovezených hektolitrov z roku 2010, kedy bolo dovezených 733 hektolitrov, na rok 2013, kedy bolo dovezených len 564 hektolitrov.

Pri produkcii vína z domácich zdrojov vidíme opačný trend. V roku 2010 bola produkcia najnižšia 207 hektolitrov a postupne po rokoch narástla až na 357 hektolitrov v roku 2013.

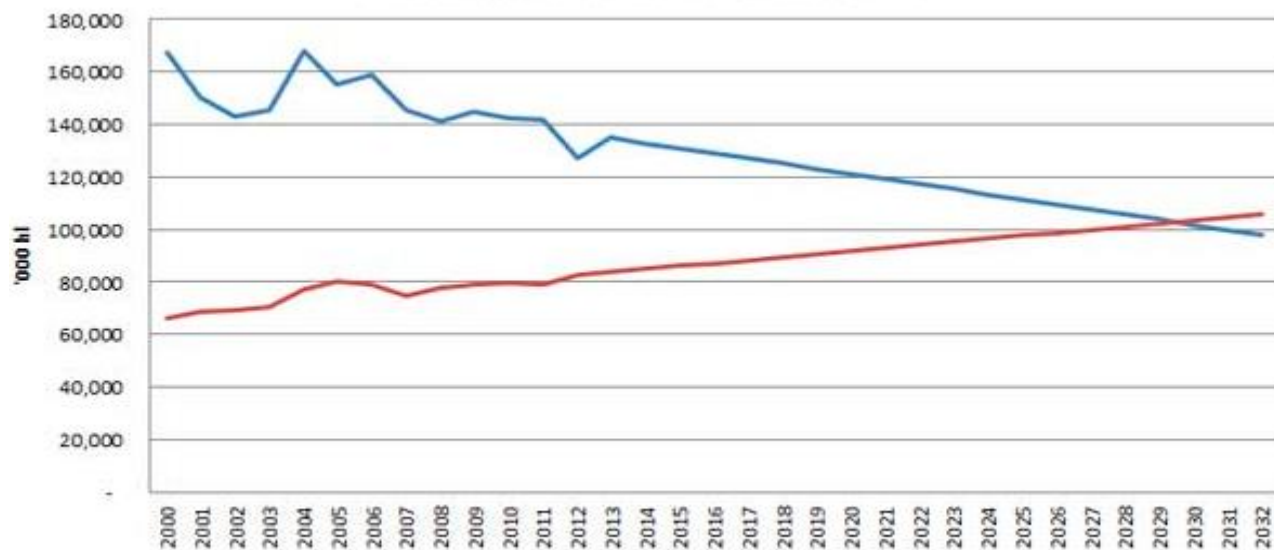
Súhrnný riadok, celkové zdroje, nám ukazuje súčet dovozu vína a muštov s produkciou vín z domácej suroviny. Zmeny v tomto riadku sú minimálne, preto môžeme tvrdiť, že množstvo vína na Slovensku je stabilné.

Ďalšou zaujímavou kategóriou je vývoz vína. Tabuľka nám ukazuje nárast množstva vína z 79 tisíc hektolitrov na 202 tisíc hektolitrov v období 2010 až 2014.

1.4 Produkcia vína v EU

Medzi najväčších producentov vína v EU patria Francúzsko, Taliansko a Španielsko. Francúzsko v roku 2014 bolo najväčším producentom vína na svete so svojou produkciou 46.6 milióna hektolitrov. Taliansko sa umiestnilo na druhom mieste s 44.4 milióna hektolitrov. Boj o prvé miesto každý rok zvädzajú tieto krajiny. Jeden rok je prvé Taliansko druhý rok zase Francúzsko. Tradične na treťom mieste sa nachádza Španielsko, ktoré za rok 2014 vyprodukovalo 37 milióna hektolitrov.

Graf č. 3: Predikcia produkcie vína EU a ostatné krajiny sveta

Zdroj: <http://www.bkwine.com/features/more/state-world-wine-production-grape-growing-2014-france-back/>

Graf nám ukazuje produkciu vína od roku 2000 do roku 2014 a predpokladanú predikciu produkcie vína do roku 2032. Môžeme vidieť zatvárajúce sa nožnice medzi krajinami EU a krajinami mimo EU. Modrá krivka ukazuje vývoj produkcie krajín v EU a červená zase krajiny mimo EU. Približne v roku 2029 sa predpokladá, že krajiny mimo EU predbehnú svojou produkciou vína krajiny EU. Za rok 2014 sa produkcia USA zvýšila na 22.5 milióna hektolitrov, Argentína zaznamenal rast svojej produkcie o 1 percentuálny bod na 15.2 milióna

hektolitrov. Juhoafrická republika zrástla o 4 percentuálne body na 11 milióna hektolitrov a dokonca Nový Zéland zvýšil svoju produkciu o 29% na 3.2 milióna hektolitrov.

Medzi najznámejšie vinárske oblasti nie len v Európe ale sú známe na celom svete:

1. La Rioja- Španielsko
2. Bordeaux- Francúzsko
3. Toskánsko- Taliansko
4. Douro- Portugalsko

1.5 Duševné vlastníctvo v medzinárodnom obchode

Duševné vlastníctvo tvoria všetky nehmotné statky, ktoré sú spôsobilé byť predmetom súkromnoprávných dispozícií ich majiteľov a majú určitú, aspoň potenciálnu majetkovú hodnotu.

Nehmotné statky sa vo všeobecnosti vyznačujú svojou potenciálnou ubiquitou, t.j. ich možnou všadeprítomnosťou. Môže sa využiť v rovnakom čase, bez ohľadu na hranice štátov a takisto uspokojovať potreby človeka časovo i priestorovo neobmedzene. Práva na duševné vlastníctvo zakladajú právne prostriedky na ochranu konkrétnych výsledkov duševnej činnosti, akými sú vynálezy, literárne a umelecké diela, ale aj mená, výrazy a dizajny využívané pri obchodovaní. Cieľom jednotlivých disciplín duševného vlastníctva je na jednej strane ochrana výlučných práv tvorcov a výrobcov „produktov intelektu“, a na strane druhej ochrana spotrebiteľov a spoločnosti pri uplatňovaní týchto práv. Táto rovnováha, ktorú je nevyhnutné vytvoriť nielen na národnej, ale aj na medzinárodnej úrovni, je jedným z najdôležitejších problémov politiky ochrany duševného vlastníctva.¹⁴ Nehmotné statky rozdeľujeme na dve časti, a to priemyselné vlastníctvo ako výsledok tvorivej činnosti, alebo dlhodobej tvorivosti a druhá časť sú autorské práva. Priemyselné vlastníctvo je podskupinou duševného vlastníctva, ktorá zahŕňa tie typy duševného vlastníctva, ktoré majú priemyselné využitie. Priemyselné právo je právom na ochranu predmetov priemyselného vlastníctva, ktoré sa vytvárajú tvorivou duševnou činnosťou, ako sú napr. vynálezy, technické riešenia, alebo vonkajšie úpravy výrobkov- dizajny. Medzi priemyselné práva patrí aj skupina priemyselných práv na označenie, ako sú označenia tovarov a služieb, ktoré slúžia na

¹⁴ Žatkuliak, E.: Dohoda TRIPS a ochrana zemepisných označení- 1.časť, In: Duševné vlastníctvo, č.2, 2003, str. 35

zlepšenie marketingovej kvality produktov a služieb. Do priemyselných práv teda nepatrí autorské právo a jemu príbuzné.¹⁵

Bežní spotrebitelia môžu rozlíšiť na trhu umiestnené výrobky prostredníctvom dvoch rozdielnych kategórií práv na duševné vlastníctvo, a to ochranné známky a zemepisné označenia. Tieto dve práva nie sú viazané priamo na výsledky tvorivej činnosti, ale na používanie týchto predmetov v obchodnom styku za účelom odlišenia ich výrobkov od výrobkov iných podnikateľov teda konkurencie. Zaraďujeme ich medzi práva duševného vlastníctva v oblasti hospodárstva, resp. práva na označenie. Ako ochranné známky, tak aj zemepisné označenia môžu nadobudnúť časom vysokú reputáciu a komerčnú hodnotu a z toho dôvodu sú následne často predmetom falšovania a zneužívania.

Európske spoločenstvo vytvára jednotný systém ochrany práv priemyselného vlastníctva s cieľom zabezpečiť rovnaké práva, výhody ale aj povinnosti tak pre majiteľov alebo držiteľov práv, ako aj spotrebiteľov výrobkov na celom území spoločenstva.¹⁶ Do systému ochrany priemyselného vlastníctva patrí aj ochrana zemepisných označení, označenie pôvodu výrobkov a zaručených tradičných špecialít poľnohospodárskych výrobkov a potravín. Správanie spotrebiteľov sa neustále mení, a už teraz môžeme pozorovať, že sa podrobilo postupným zmenám oproti minulosti. V súčasnosti už nevyžadujú vo výrobkoch, ktoré nakupujú, len dietetické, hygienické a zdravotné štandardy, ale tiež hľadajú certifikáty a ubezpečenie pôvodu produktov a výrobných metód. Vyhľadávajú čoraz viac kvalitu vo výrobkoch. Toto zvýšené povedomie sa odráža v dopyte po produktoch s individuálnymi vlastnosťami, získané špecifickými výrobnými metódami, zložením alebo pôvodom. Voľný pohyb tovarov pomohol sprístupniť oveľa širšiu rozmanitosť výrobkov z celej Európy a vytvára potrebu pre lepšiu informovanosť. Výdatná ponuka tovarov je teraz cennou konkurenčnou výhodou. Rozvoj špecifických a tradičných produktov vedie k ďalšej rozmanitosti, a to práve požadujú spotrebitelia. Dopyt po kvalitných produktoch taktiež podporuje výrobcov a vedie ich k inováciám a k rozlišovaniu sa od konkurencie. Aby boli úspešní na trhu, potrebujú sa zamerať na kvalitu, inovačné procesy vo výrobe a predaj svojich produktov.

¹⁵ VÝROČNÁ TECHNICKÁ SPRÁVA, TÝKAJÚCA SA ČINNOSTÍ V OBLASTI PATENTOVÝCH INFORMÁCIÍ [on-line]. [cit. 2014-11-15]. Dostupné na internete:<
https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/vyroczne_technicke_spravy/patenty_2008.pdf>

¹⁶ ORAVCOVÁ, J.: Ochrana označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení, In: Duševné vlastníctvo, č. 1, 2005, str. 21

1.5.1 Geografické označenie, označenie pôvodu výrobku a údaje o pôvode výrobku

Predmet ochrany označenia pôvodu výrobku sa v zákonodarstve jednotlivých štátov líši od toho, či národné zákonodarstvo chráni toto označenie iba v širšom zmysle ako údaj o pôvode (indication of source), alebo v užšom zmysle ako označenie pôvodu (appellations of origin) výrobkov. Rozdiel u oboch pojmov je v **odlučiteľnosti so zemepisnou oblasťou**, kedy pri širšom vymedzení prevláda všeobecná funkcia označenia, a spojitosť so zemepisnou oblasťou nie je neodlučiteľná. Údaj o pôvode výrobku je v podstate len názov miesta výroby bez závislosti od charakteristických vlastností a znakov označovaného výrobku. Pri údají o pôvode výrobku sa vyžaduje len jedna podmienka, a to aby zodpovedal skutočnému miestu výroby, a tým aby nedochádzalo ku klamaniu spotrebiteľov. Pri označení pôvodu výrobkov v užšom slova zmysle, je neodlučiteľnosť tohto spojenia základným pojmovým znakom.

Označovanie pôvodu výrobku znamená kvalitatívne vyšší stupeň zemepisného označovania výrobkov (geographical indications).

Definícia zemepisného označenia v dohode TRIPS je založená na definícii označenia pôvodu v Lisabonskej dohode, avšak v určitom ohľade možno pozorovať odlišnosti. Dohoda TRIPS definuje zemepisné označenie ako „označenia, ktoré označujú tovar...“, kým článok 2 Lisabonskej dohody definuje označenie pôvodu ako „zemepisný názov krajiny, oblasti alebo miesta slúžiaci na označenie, odkiaľ pochádza výrobok...“. Dohoda TRIPS zahŕňa tovary ktorých kvalita, povest' alebo charakteristické vlastnosti sú prisudzované ich zemepisnému pôvodu. Tovary, ktoré majú len určitú povest', ale nie špecifickú kvalitu založenú na ich mieste pôvodu, nie sú zastrešené pojmom označenie pôvodu.

Ak chceme porovnávať údaj o pôvode, označenie pôvodu a zemepisné označenie výrobkov prideme na to, že údaj o pôvode je všeobecný a veľmi široký pojem, ktorý sám v sebe zahŕňa zemepisné označenie a označenie pôvodu. Zemepisné označenie je širší pojem, ktorý v sebe zahŕňa označenie pôvodu. Dalo by sa povedať, že všetky označenia pôvodu sú zemepisné označenia, ale niektoré zemepisné označenie nemusia byť označenia pôvodu.

1.5.2 Definícia pojmu „označenie pôvodu výrobku“

Označenie pôvodu (appellation of origin) výrobkov je definované ako „zemepisný názov (teda iba slovné označenie) krajiny, oblasti alebo miesta, ktorý sa stal všeobecne známym ako údaj o tom, odkiaľ pochádza výrobok, ktorého kvalita alebo znaky (špecifické či charakteristické vlastnosti) sú dané výlučne alebo podstatne zemepisným prostredím vrátane prírodných (klimatické podmienky, zloženie pôdy a pod.) alebo ľudským činiteľom (výrobná skúsenosť, zručnosť, výrobné tradície a pod.).“¹⁷

Ak žiadateľ požaduje zápis zemepisného názvu určitého miesta, regiónu ako označenie pôvodu výrobkov musí byť už vopred tento názov všeobecne známy, vžitý s výrobkami, ktorých kvalitu prezentujú geografické podmienky a ostatné špecifická danej oblasti. Pri údají o pôvode (indication of source) ako „made in“, „dovezené z“ nemôžeme hovoriť o označení pôvodu výrobku, pretože tento údaj nemá vypovedaciu schopnosť o geografickej lokalite, zahŕňajúcej prírodné alebo ľudské činitele, teda nám negarantuje špecifickú kvalitu výrobku pochádzajúceho z tejto oblasti. Údaj o pôvode môže len všeobecne naznačovať, pri tom ktorom výrobku, dobré komerčné skúsenosti s jeho pôvodom. Označenie pôvodu výrobku vystihujú názvy ako „Champagne“, „Bordeaux“, „Skotch Whisky“, „Liptovská bryndza“ ale taktiež „Tokajské víno zo slovenskej vinohradníckej oblasti“.

V prípade, ak sa v širšom ponímaní vžije s určitým výrobkom aj k nemu prislúchajúca geograficky podmienená kvalita, môže nasledovať dvojaký postup. Registráciou označenia pôvodu výrobkov sa môže nadobudnúť osobitná právna ochrana, alebo na druhej strane môže vývoj viesť k všeobecnému zdruhoveniu výrobku, a teda aj k strate možnosti nadobudnutia osobitnej právnej ochrane ako predmetu výlučných práv na duševné vlastníctvo.

1.5.3 Právna ochrana predmetov práva na označenie

Pre všetky práva k nehmotným statkom teda aj pre právo na označenie pôvodu výrobkov a ochranné známky, sa vzťahuje zásada teritoriality. V pozitívnom zmysle z toho vyplýva, že ochrana duševného vlastníctva sa v určitom štáte riadi výlučne zákonodarstvom

¹⁷ Vyparina, S.: Duševné vlastníctvo podnikateľa, FITR Bratislava, 1995

tohto štátu. V negatívnom zmysle, je táto ochrana hranicami tohto štátu obmedzená, teda cez hranice štátu nepôsobí.

1.5.4 Ochranná známka vs. označenie pôvodu výrobkov

Geografické označenie pôvodu a ochranná známka sú rozdielne právoplatné kategórie rozlišovacích známkok. Vzájomný konflikt vzniká vtedy, ak si na takéto jedinečné právo na označenie nárokujú odlišné strany. Princíp teritoriality znamená, že rovnaké ochranné známky používané pre rovnaké tovary a služby môžu spoločne existovať v rôznych teritóriách. Pri geografickom označení pôvodu je rozdiel v tom, že výrobca produkuje v danej oblasti, si nemôže pre svoje výrobky zvoliť označenie pôvodu vzťahujúce sa na inú oblasť.

Pri porovnaní s ochrannou známkou, ktorá sa používa takmer pri všetkých výrobkoch a poskytovaných službách, označenie pôvodu výrobkov sa môže použiť len pri výrobkoch, ktorých kvalita alebo znaky sú príznačné zemepisnému prostrediu, prírodných alebo ľudských činiteľov.

Označenie pôvodu výrobkov plní viaceré podobné funkcie ako ochranná známka. V prvom rade informuje spotrebiteľa o mieste, regióne odkiaľ daný výrobok pochádza. Spotrebiteľovi sa údaj o mieste pôvodu spája s určitými charakteristikami a kvalitatívnymi znakmi, ktoré sú jedinečné len pre túto oblasť a sú dôležitým motívom jeho nákupného správania.

Právo na ochranu označenia pôvodu v Slovenskej republike vzniká jeho zápisom do registra označenia pôvodu, ktorý vedie úrad priemyselného vlastníctva SR. Toto označenie o pôvode výrobkov smie používať len zapísaný užívateľ. Právoplatne zapísaných užívateľov vyrábajúcich rovnaký tovar a používajúcich rovnaké označenie pôvodu môže byť však viac, všetci ale musia spĺňať stanovené podmienky pre zápis do registra.

Právo na ochranu označenia pôvodu výrobkov nemôže byť predmetom licenčných vzťahov. Na rozdiel od ochrannej známky, ktorej vlastník môže formou licencie poskytnúť právo inému výrobcovi produkovať výrobky s touto identickou ochrannou známkou. Nie vždy je nákup licencie dobrou voľbou z dôvodu zastarania produktu. Vlastník licencie sa snaží predĺžiť životný cyklus produktu týmto predajom licencie.

1.5.5 Význam označenia pôvodu a zemepisného označenia výrobkov v medzinárodnom obchode

Práva na označenie všeobecne a v ich rámci právo na označenie pôvodu výrobkov, patrí v súčasnosti, v období rozvinutého medzinárodného obchodu, k významným nástrojom zaistenia a upevnenia obchodnej pozície producentov tovarov označených údajom o pôvode či zemepisným označením. Slovenská republika sa radí medzi štáty s pomerne bohatým národným fondom označení pôvodu výrobkov, ktoré sú známe aj vo svete. Tieto výrobky majú svoje významné postavenie nielen v národnej ekonomike ale predstavujú prínos hlavne v medzinárodnom obchode našej krajiny. Ako prínos možno uviesť Tokajské víno zo slovenskej oblasti a Liptovskú bryndzu, pri ktorých prevládajú príznačné, špecifické vlastnosti dané klimatickými podmienkami a zložením pôdy a v spojení s ľudským činiteľom. Piešťanskému bahnu alebo Slovenskému magnezitu sú špecifické vlastnosti dané priamo prírodnými zdrojmi. Pri Modranskej keramike alebo Pozdišovskej keramike sú viac viazané ľudské činitele. Pri výrobkoch ako Liptovská valaška, Slovenská kraslica či Sol'nobanská čipka úplne prevažuje ľudský činiteľ. Menované produkty, ale aj ďalšie výrobky s označením pôvodu môžeme zaradiť medzi národné bohatstvo Slovenskej republiky pre ich jedinečnosť a neopakovateľnosť vo svete. Preto je potrebné podporovať ich produkciu a export, čo však vyžaduje optimálnu propagáciu a hlavne právnu ochranu vo svete.

Geografické označenie pôvodu výrobkov plní pre vlastníka zaregistrovaného označenia, ktorý realizuje svoju produkciu na zahraničné trhy, dve základné funkcie.

Základnou ekonomickou funkciou označenia pôvodu je jeho súťažná funkcia. Výrobca týmto získava postavenie prirodzeného monopolu, ktoré mu zabezpečujú neopakovateľné podmienky, či už prírodné, klimatické alebo špecifický ľudský faktor. Tieto podmienky, charakteristické pre konkrétny región, či oblasť sa nedajú napodobniť na inom výrobnom mieste a producent tak získava konkurenčnú výhodu. Spotrebiteľ má s konkrétnym označením pôvodu spojené kvalitatívne znaky, na základe ktorých pri nákupe uprednostňuje daný produkt. Výrobca má na zahraničnom trhu predpoklad nielen si trh udržať, ale postupne podiel na trhu rozširovať.

Druhou ekonomickou funkciou označenia pôvodu výrobkov je, že predstavuje prostriedok realizácie mimoriadneho zisku. Takéto výrobky sú na zahraničných trhoch vyhľadávané a spotrebitelia sú za ne ochotní zaplatiť aj vyššiu cenu, ktorá výrobcovi zabezpečí vyšší zisk.

2. Cieľ diplomovej práce

Hlavným cieľom našej diplomovej práce je zistenie úlohy certifikácie a zemepisného označovania vína pre rast konkurencieschopnosti slovenského vinárstva.

K dosiahnutiu hlavného cieľa sme si stanovili tieto podporné ciele:

- Analýza procesu certifikácie v Slovenskej republike a Európskej únii.
- Preskúmanie konkrétneho vplyvu týchto procesov na podnikanie vybraných slovenských vinárov v Malokarpatskej oblasti.

3. Metodika práce a metody skúmania

Diplomová práca je rozdelená do 4 kapitol. Prvá kapitola, v ktorej sme analyzovali víno ako produkt, je východiskom pre naše ďalšie skúmanie. Priblížili sme si históriu vína, ako sa vyrába, ktoré oblasti na Slovensku a v Európskej únii sú najvýznamnejšie z pohľadu vinárstva. Rozdelili sme si víno podľa rôznych kritérií.

V praktickej časti sme analyzovali historické súvislosti ochrany priemyselného vlastníctva a certifikácie. Vymedzili sme práva a povinnosti vinárov ako aj špecializované organizácie, ktoré sa venujú dodržiavaniu kvality vína na Slovensku a v Európskej únii. V tejto časti sme využívali najmä syntézu a deskripciu, ktorými sme docielili celkový obraz situácie v oblasti certifikácie vín.

Na preniknutie a porozumenie tejto problematiky máme v pláne uskutočniť tri rozhovory s vinármi, ktorí podnikajú na Slovensku. Popíšu nám konkrétne kroky, ktorými musí vinár prejsť pri získavaní certifikátu. Taktiež nám ozrejmia komunikáciu s úradmi a podnikateľské prostredie v oblasti vinárstva.

Metódu rozhovorov sme si vybrali z dôvodu lepšieho pochopenia problematiky. Mali sme pevnú kostru otázok a odpovede na ne sme mohli v rámci rozhovoru prispôbiť k okruhom tém, ktoré sú pre nás zaujímavé a dôležité.

Počas vypracovávania tejto diplomovej práce sme použili empirické, ako aj teoretické metódy skúmania. Pri empirických to bola hlavne metóda pozorovania, kde sme zozbierali informácie a uviedli interpretáciu faktov. Z teoretických metód sme v práci používali hlavne všeobecné metódy. Z nich hlavne abstrakciu, analýzu ale aj syntézu a dedukciu. Zo špeciálnych metód sme využili len komparatívnu metódu.

V záverečnej časti zhrnieme naše zistenia. Zovšeobecníme postrehy z rozhovorov a budeme sa snažiť o zodpovedanie našich cieľov.

Naše zdroje sú odborná literatúra, štatistiky špecializovaných úradov, texty dohôd a myšlienky vinárov, ktoré sme zistili prostredníctvom rozhovoru. Informácie sme získavali ako z internetových zdrojov, tak aj z knižných zdrojov.

4. Vývoj medzinárodnej ochrany priemyselných práv

V ďalšej časti našej práci sa budeme venovať medzinárodným zmluvám, ktoré riešia problematiku ochrany označení pôvodu a zemepisných označení výrobkov. Keďže nehmotné statky sa využívajú všade na celom svete, je nevyhnutné, aby bola zabezpečená ich ochrana na medzinárodnej úrovni. Pre nehmotné statky, vo všeobecnosti, je charakteristická ich potenciálna ubiquita, ktorá znamená ich všade prítomnosť a možnosť využívania v rovnakom momente na celom svete. Preto sa uzatvárajú medzinárodné zmluvy a dohovory, či už medzi dvoma alebo viacerými štátmi.

Poznanie uzatvorených medzinárodných zmlúv je dôležité z hľadiska pochopenia ostatných regionálnych zmlúv, ktoré z veľkej časti nadväzujú už na spomenuté zmluvy a dohovory.

4.1 Multilaterálne zmluvy

Vzhľadom k teritoriálnemu charakteru priemyselných práv, je nevyhnutné zabezpečiť predmet ich ochrany aj v iných krajinách, hlavne tam, kde je predpoklad realizácie vývozu týchto produktov. Potreba medzinárodnej ochrany predmetov priemyselných práv spôsobila, že v druhej polovici 19. Storočia sa začínajú uskutočňovať prvé kroky vedúce k uzatváraniu mnohostranných medzinárodných dohôd na ochranu priemyselného vlastníctva. Významnú úlohu pri príprave medzinárodných zmlúv zohrali aj rôzne nevládne medzinárodné organizácie, najmä Medzinárodné združenie na ochranu priemyselného vlastníctva a Svetová organizácia duševného vlastníctva.

4.1.1 Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva

Prvým dohovorom je Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva, je to rozsiahly dokument, ktorý predstavuje zároveň základ v oblasti medzinárodnej ochrany priemyselného vlastníctva. Členské štáty sú považované za najvýznamnejšie priemyselné štáty sveta.

V minulosti, pred existenciou akejkoľvek medzinárodnej zmluvy na ochranu priemyselného vlastníctva, bolo ťažké získať právo na ochranu priemyselného vlastníctva v rozličných krajinách sveta kvôli rozmanitosti práv.

Keď Rakúsko- Uhorsko pozvalo ďalšie krajiny, aby sa zúčastnili medzinárodnej výstavy vynálezov konanej v roku 1873 vo Viedni, účasť bola bránená faktom, že mnoho zahraničných vystavovateľov nebolo ochotných vystavovať ich vynálezy kvôli nedostatočnej právanej ochrane ponúkanej vystavovaným produktom.

Toto viedlo k dvom novinkám a to, špeciálne rakúske právo zaistilo ochranu všetkým vynálezom na výstave. Po druhé, v tom istom roku sa konal Viedenský kongres pre patentovú reformu. Ten vypracoval množstvo zásad a princípov, ktoré tvorili základ pre ochranu priemyselného vlastníctva.

Po Viedenskom kongrese nasledoval Medzinárodný kongres priemyselného vlastníctva v Paríži v roku 1878. Výsledok bolo rozhodnutie, že jedna z vlád by mala uskutočniť medzinárodnú diplomatickú konferenciu s úlohou vymedziť základy stálej legislatívy na poli priemyselného vlastníctva. Následne francúzska vláda pozvala ostatné štáty, aby sa zúčastnili Medzinárodnej konferencie v Paríži v rokoch 1880 a 1883. Druhá diplomatická konferencia skončila podpísaním Parížskeho dohovoru na ochranu priemyselného vlastníctva dňa 20.3.1883. Vtedy ju podpísalo 11 štátov: Belgicko, Brazília, San Salvádor, Francúzsko, Guatemala, Taliansko, Holandsko, Portugalsko, Srbsko. Španielsko a Švajčiarsko.

Tento dohovor bol niekoľkokrát revidovaný a každý štát je zaviazaný dodržiavať len tú revíziu, ktorá bola v platnosti pri vstupe člena. Tieto revidovania boli v Bruseli 14. Decembra 1900, vo Washingtone 2. Júna 1911, v Haagu 6. Novembra 1925, v Londýne 2. júna 1934, v Lisabone 31. Októbra 1958. To spôsobilo rôzne právne režimy medzi členskými štátmi Parížskeho dohovoru. Štokholmská revízia v roku 1967 je poslednou verziou a u nás bola publikovaná vyhláškou č. 64/1975 Zb..

„Parížsky dohovor chráni vynálezy, úžitkové vzory, priemyselné vzory, ochranné známky, údaje o pôvode a označení pôvodu výrobkov a obchodné meno. Úlohou Parížskej únie je tiež potláčanie nekalej súťaže.“¹⁸ Základná zásada, ktorá je v dohovore zakotvená a používa sa pri nehmotných statkoch, je princíp teritoriality. Právna ochrana platí len na

¹⁸ Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 390

území štátu , kde bola vydaná. Ak má byť platná aj v iných členských štátoch je potrebné prihlásiť ho v každej členskej krajine samostatne.

Niekoľko článkov Parížskeho dohovoru sa vzťahuje priamo k označeniam pôvodu resp. k zemepisným označeniam. Článok 1 odst. 2 hovorí, čo je predmetom ochrany priemyselného vlastníctva, kde sa medzi ostatnými nehmotnými statkami nachádza aj označenie pôvodu. Ďalšie nariadenie, ktoré sa zaoberá touto problematikou sú obsiahnuté v článkoch 9 a 10.

Ďalší dôležitý princíp obsahujúci Parížsky dohovor je princíp asimilácie. Tento princíp spočíva v rovnakých výhodách poskytujúcich členským štátom. Tie musia byť poskytované rovnaké subjektom v Parížskej únii členských štátov ako keby boli domáce subjekty. Musí byť však prítomnosť toho istého správania sa ich domácej krajiny k subjektom z tej krajiny, kde žiadajú o ochranu.

4.1.2 Madridská dohoda o medzinárodnom zápise továrenských alebo obchodných známk

Slovensko je touto dohodou viazané poslednou verziou zo Štokholmu, ktorá sa uskutočnila v roku 1967 a na našom území je publikovaná vyhláškou č. 65/1975 ZB. Madridská dohoda vznikla v roku 1891 a jej základnou črtou je, že sa v nej nepoužil princíp teritoriality. To znamená, že na základe jednej prihlášky podanej na medzinárodnom úrade WIPO je zaručená ochrana vo všetkých krajinách Madridskej únie. Takú prihlášku je možno podať na národnej úrovni prostredníctvom patentového úradu krajiny pôvodu. Takáto ochrana trvá 20 rokov a je možné ju predĺžiť o 20 rokov.

4.1.3 Madridská dohoda o potláčaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru

Madridská dohoda o potláčaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru z 14.4.1891 bola prvou zvláštnou medzinárodnou dohodou, ktorá sa zaoberá označovaním výrobkov. Zmluva bola dvakrát revidovaná a to 31.10.1958 v Lisabone a neskôr v Štokholme v 14.7.1967. Na Slovensku bola publikovaná vo vyhláške č. 68/1975 Zb..

Táto dohoda dovoľuje členským štátom skonfiškovať pri dovoze tovaru a to z dôvodu falošného označenia „alebo klamlivým údajom o pôvode výrobkov alebo miesta jeho proveniencie, nezakazuje však používanie označenia, ani používanie doložiek k označeniu pôvodu iným súťažiteľom (napr. ty, sorta, a pod.), ktoré často vedú k premene na druhové označenie.“¹⁹ Dohoda ponecháva súdom zmluvných strán, aby rozhodovali o tom, či určité označenie spadá pod túto dohodu, alebo ju nemožno aplikovať.

Medzi nedostatky tejto dohody môžeme považovať fakt, že nevytvára účinný a rýchly právny prostriedok ochrany proti zneužitiu označenia pôvodu výrobku.

4.1.4 Lisabonská dohoda o ochrane označenia pôvodu tovaru a ich medzinárodného zápisu

Medzinárodný zápis bol uskutočnený dňa 31. Októbra 1958 v Lisabone a revidovaná bola v Štokholme 14.6. 1967 a 2.10.1979. Dôvodom na jej uzatvorenie bola skutočnosť, že sa nepodarilo presadiť zmeny v iných zmluvách na ochranu priemyselného vlastníctva.

Slovenská republika je viazaná revidovanou verziou a tá je publikovaná vyhláškou č. 67/1975. Krajiny, ktoré pristúpili k tejto dohode tvoria Osobitnú úniu v rámci Únie na ochranu priemyselného vlastníctva.

Členské štáty Lisabonskej dohody vytvárajú Úniu, ktorej krajiny prisľúbili na svojom území ochrániť označenia pôvodu výrobku, ktorý pochádza z iných zmluvných krajín Únie na svojom území. Výrobky musia byť zapísane na Medzinárodnom úrade duševného vlastníctva. Lisabonská dohoda hovorí, že „v členských krajinách zakazuje premenu označenia pôvodu výrobku, pokiaľ je chránené v krajine pôvodu, na druhové označenie a používanie doložiek k označeniu.“²⁰

Ustanovenia Lisabonskej dohody nevyklúčujú už platne ustanovenia na ochranu označení pôvodu, ktoré obsahujú Parížsky dohovor, Madridská dohoda o potlačovaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru alebo vnútroštátne zákonodarstvo.

Na čele únie je Zhromaždenie, ktoré sa skladá z krajín, ktoré túto dohodu ratifikovalo. Každý členský štát má jedného delegáta, ktorý má právo na poradcov a znalcov. Každá krajina má v zhromaždení jeden hlas a polovica členských štátov tvoria kvórum.

Zhromaždenie vykonáva nasledujúce:

¹⁹ Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 392

²⁰ Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 393

- i) prerokúva všetky otázky týkajúce sa chodu a rozvoja Osobitnej únie a plnenia tejto dohody;
- ii) dáva pokyny Medzinárodnému úradu na prípravu revíznych konferencií, pričom berie zreteľ na pripomienky krajín Osobitnej únie, ktoré neratifikovali toto znenie alebo k nemu nepristúpili;
- iii) mení vykonávací poriadok, ako aj výšku poplatku uvedeného v článku 7 ods. 2 a iných poplatkov týkajúcich sa medzinárodného zápisu;
- iv) preskúmava a schvaľuje správy a činnosť generálneho riaditeľa Organizácie (ďalej len "generálny riaditeľ") týkajúce sa Osobitnej únie a dáva mu všetky užitočné pokyny v otázkach kompetencie Osobitnej únie;
- v) určuje program, schvaľuje dvojročný rozpočet Osobitnej únie a schvaľuje jej záverečné účty;
- vi) schvaľuje finančný poriadok Osobitnej únie;
- vii) zriaďuje výbory znalcov a pracovné skupiny, ktoré považuje za užitočné na uskutočnenie cieľov Osobitnej únie;
- viii) rozhoduje, ktoré krajiny, ktoré nie sú členmi Osobitnej únie, a ktoré medzivládne a medzinárodné nevládne organizácie môžu byť pripustené na jeho zasadania ako pozorovatelia;
- ix) schvaľuje zmeny článkov 9 až 12;
- x) robí ďalšie vhodné opatrenia zamerané na dosiahnutie cieľov Osobitnej únie;
- xi) plní všetky ostatné úlohy, ktoré mu ukladá táto dohoda.²¹

Lisabonská dohoda je často kritizovaná a to z týchto dôvodov:

- malý počet členských krajín (20 štátov),
- požiadavka aby sa medzinárodná prihláška podľa tejto Dohody opierala o uznané a chránené označenie pôvodu v krajine jeho pôvodu, čo predpokladá existenciu špeciálneho národného zákona buď pre jednotlivé označenia pôvodu alebo príslušného označenia pôvodu alebo

²¹ VYHLÁŠKA č. 67/1975 Zb. [on-line]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné na internete:<
http://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/medzinarodne_dohody/pravo_7567.pdf>

špeciálnej právnej normy s možnosťou registrácie všetkých uznávaných označení pôvodu alebo rozhodnutí súdov o ochrane jednotlivého označenia pôvodu výrobku,

- nerieši ochranu zemepisných označení, ktorých je veľký počet, ale chráni len označenia pôvodu tovaru,
- vykonávací poriadok k Lisabonskej dohode neumožňuje prevod a ani prechod označení pôvodu na právnych nástupcov, je nutný nový medzinárodný zápis,
- veľmi jednoduché a účinné odmietnutie zápisu ktorémukoľvek označeniu pôvodu, ktoroukoľvek členskou krajinou Lisabonskej dohody v tejto krajine do jedného roka od oznámenia jeho medzinárodného zápisu,
- dohoda ponecháva ďalšie otázky, najmä zaistenie ochrany označenia pôvodu výrobkov, národnému zákonodarstvu každej členskej krajiny a nerešpektuje rôznu situáciu ochrany označení pôvodu výrobkov v členských krajinách

V porovnaní s inými dohodami o ochrane pôvodu tovaru „poskytuje úplnejšiu a azda i účinnejšiu ochranu než Madridská dohoda o potláčaní falošných alebo klamlivých údajov o pôvode tovaru, dosiaľ však nemá taký veľký počet signatárov.“²²

4.1.5 Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva- TRIPS (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)

Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (ďalej len „TRIPS“) je súčasťou Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a pre Slovenskú republiku je záväzná od 1. Januára 1995.

TRIPS obsahuje sedem kategórii duševného vlastníctva: autorské práva a práva príbuzné autorskému právu, ochranné známky, zemepisné označenia, priemyselné vzory, patenty, topografie, polovodičové výrobky, ochrana nezverejnených informácií.

Pre potreby diplomovej práce je dôležité hlavne zemepisné označenie, ktoré táto dohoda obsahuje. TRIPS je prvá medzinárodná zmluva s počtom 145 členov, zaväzujúcou chrániť zemepisné označenia, ale taktiež vymáhať ochranu na základe minimálnych požiadaviek a napomáha pri riešení sporov v rámci WTO.

²² Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 393

Typickou skupinou výrobkov, pre ktoré sa zemepisné označenie používa sú potravinárske, poľnohospodárske a im príbuzné produkty ako sú víno a liehoviny. TRIPS rozoznáva dva typy týkajúce sa zemepisného označenia a to „indication of source“ (označenie zdroja a „označenie pôvodu“ (appellation of origin). Tieto prvky obsahoval už Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva. Označovanie zdroja je najširší pojem chrániaci pôvod tovaru. Je to označenie krajiny alebo miesta odkiaľ výrobok pochádza.

Označenie pôvodu definuje v článku 2 Lisabonská dohoda ako „zemepisný názov krajiny, oblasti alebo miesta slúžiaci na označovanie, odkiaľ pochádza výrobok, ktorého akosť alebo znaky sú dané výlučne alebo podstatne zemepisným prostredím, počítajúc do toho prírodné a ľudské činitele.“ Najnovšia definícia zemepisného označenia pochádza z TRIPS. Táto dohoda používa definíciu „označenia, ktoré označujú tovar ako pochádzajúci z územia člena alebo z oblasti, alebo z lokality na tomto území, ak danú kvalitu, povest' a iné charakteristické znaky tovaru možno, v podstate pripísať jeho zemepisnému pôvodu.“

TRIPS opisuje rozsah a záväzky členov tejto dohody a to tak, že „členovia môžu, ale nie sú viazaní uplatňovať vo svojom právnom systéme rozsiahlejšiu ochranu, než požaduje táto dohoda, za predpokladu, že takáto ochrana nie je v rozpore s ustanoveniami tejto dohody. Členovia podľa vlastného uváženia určia vhodný spôsob uplatnenia ustanovení tejto dohody v rámci svojho právneho systému a praxe.“²³ Ďalej presne definuje aj načo všetko sa výraz duševné vlastníctvo vzťahuje.

TRIPS upravuje taktiež vzťahy medzi členmi a občanmi iných členských štátov tak, že im poskytne „výhodné zaobchádzanie, ako poskytuje svojim občanom, týkajúce sa ochrany duševného vlastníctva, s výnimkami už poskytnutými v Parížskom dohovore (1967), Bernskom dohovore (1971), Rímskom dohovore alebo Zmluve o duševnom vlastníctve vo vzťahu k integrovaným obvodom.“²⁴

²³ DOHODA O OBCHODNÝCH ASPEKTOCH PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA [online]. [cit. 2012-05-3]. Dostupné na internete:

<http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mhsr.sk%2Fext_dok-283389%2F114812c&ei=RiAtVbKfFIO4aeragZAI&usq=AFQjCNEftw4a3OVcdMzGgnPbjMnx--fo1g&bvm=bv.90790515,d.d2s>

²⁴ DOHODA O OBCHODNÝCH ASPEKTOCH PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA [online]. [cit. 2012-05-3]. Dostupné na internete:

<http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mhsr.sk%2Fext_dok-283389%2F114812c&ei=RiAtVbKfFIO4aeragZAI&usq=AFQjCNEftw4a3OVcdMzGgnPbjMnx--fo1g&bvm=bv.90790515,d.d2s>

Dohoda pracuje na úrovni doložky najvyšších výhod a jej princípy nariaďuje používať aj pri ochrane duševného vlastníctva. To znamená, že akákoľvek výsada, úľava, výhoda, ktorá bolo priznaná členom bude poskytnutá aj občanom inej ľubovoľnej členskej krajine.

TRIPS určuje aj výnimky, kedy sa tieto úľavy nemusia plniť a to keď sú:

- a) vyplývajúce z medzinárodných dohôd o právnej pomoci alebo o výkone práva všeobecnej povahy a neobmedzujúce sa len na ochranu duševného vlastníctva,
- b) udelené v súlade s ustanoveniami Bernského dohovoru (1971) alebo Rímskeho dohovoru, ktoré oprávňujú, aby poskytnuté zaobchádzanie nebolo záležitosťou národného zaobchádzania, ale zaobchádzania poskytnutého v inej krajine,
- c) týkajúce sa práv výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových a televíznych vysielateľov, ktoré nie sú poskytnuté v tejto dohode,
- d) vyplývajúce z medzinárodných dohôd vzťahujúcich sa na ochranu duševného vlastníctva, ktoré nadobudli platnosť pred nadobudnutím platnosti Dohody WTO, za predpokladu, že takéto dohody sú oznámené Rade pre TRIPS a nevytvárajú svojvoľnú alebo neoprávnenú diskrimináciu voči občanom ostatných členov.²⁵

Výrazné posuny v rokovaní o ochrane zemepisných označení môžu nastať na ďalších ministerských konferenciách.

Appellation d'Origin Contrôlée

Pôvod Appellation d'Origin Contrôlée (ďalej len „AOC“) siaha do 15. storočia, kedy bol syr „Roquefort“ regulovaný nariadením parlamentu. Prvé moderné právo, v ktorom bolo zakotvené ochrana miesta pôvodu špecifikujúci región, bolo ustanovené 6.5.1919.

3389%2F114812c&ei=RiAtVbKfFIO4aeragZAI&usg=AFQjCNEftw4a3OVcdMzGgnPbjMnx--fo1g&bvm=bv.90790515,d.d2s >

²⁵ DOHODA TRIPS!!! http://www.svssr.sk/legislativa/kodex_03_25.asp

Národný inštitút označenia pôvodu (ďalej len „INAO“) vznikol 30.6.1935. Bola to časť francúzskeho ministerstva poľnohospodárstva. Jeho účel bolo riadiť administráciu procesu vína. Francúzsko si uvedomilo nesmiernu ekonomickú hodnotu svojich označení pôvodu výrobku, preto založilo tento ústav, aby mohol plniť požadované úlohy a zaviedol systém na kontrolu označení pôvodu pod názvom **Appellation d'Origine Contrôlée**.

Výrobky, ktoré vyhovujú zemepisnému pôvodu a požiadavkám kvality môžu byť potvrdené pečiatkou vlády, ktorá preukazuje oficiálne osvedčenie pôvodu a kvality produktu pre spotrebiteľa. Produkty, ktoré disponujú týmto označením sú napr. Bordeaux (vína), alebo Jaffa (pomaranče).

Podľa francúzskeho práva je nelegálne vyrábať a ponúkať na trh produkt, ak nevyhovuje podmienkam AOC. Všetky AOC výrobky sú označené pečiatkou, ktorá sa nachádza na štítku alebo na obale. Kritéria, ktoré musí produkt spĺňať sú:

- Výrobok bude produkováný plne tradičnými metódami
- Bude vyrobený z prísad z presne vymedzenej zemepisnej oblasti a bude prinajmenšom čiastočne dozretý v tejto oblasti
- Charakteristické vlastnosti výrobku budú prispôbené jasne definovaným štandardom
- Výroba bude prísne regulovaná kontrolným úradom nasledujúc AOC definované štandardy

4.1.6 Svetová organizácia duševného vlastníctva- WIPO

Svetová organizácia duševného vlastníctva (World Intellectual Property Organization) je organizácia OSN, ktorá slúži na ochranu priemyselného vlastníctva a práv autorov literárnych a umeleckých diel. Bola založená v roku 1967 v Štokholme. V dnešnej dobe má 184 členských krajín. Sekretariátom WIPO je Medzinárodný úrad duševného vlastníctva so sídlom v Ženeve. Jej členom je tiež Slovenská republika, ktorá vstúpila do WIPO 1. Januára 1993.

Cieľom organizácie je podľa vyhlášky č. 69/1975 Zb. ministra zahraničných vecí sú podporovať ochranu duševného vlastníctva v celom svete spoluprácou medzi štátmi v účelnej súčinnosti s ostatnými medzinárodnými organizáciami a ďalej zabezpečiť správnu spoluprácu medzi úniami.

Tieto ciele chce organizácia dosiahnuť prostredníctvom príslušných orgánov, ktoré sú jej zodpovedné a úlohami, ktoré vykonáva. Úlohy sú vymedzené vo vyhláške takto:

- a) podporuje prijatie opatrení určených na zdokonalenie ochrany duševného vlastníctva v celom svete a na zosúladenie národných zákonodarstiev v tejto oblasti;
- b) zabezpečuje správne služby pre Parížsku úniu, pre osobitné únie zriadené v spojitosti s touto úniou a pre Bernskú úniu;
- c) môže prevziať správu, ktorá zahŕňa uskutočnenie akéhokoľvek medzinárodného záväzku smerujúceho k podpore ochrany duševného vlastníctva alebo sa na takejto správe zúčastňovať;
- d) podnecuje uzavieranie medzinárodných záväzkov smerujúcich k podpore ochrany duševného vlastníctva;
- e) ponúka svoju spoluprácu štátom požadujúcim právnu a technickú pomoc v oblasti duševného vlastníctva;
- f) zhromažďuje a rozširuje informácie o ochrane duševného vlastníctva, vykonáva a podporuje štúdiá v tejto oblasti a uverejňuje ich výsledky;

Obrázok 4: <http://www.domainr.it/1525-infografica-wipo-sulle-pratiche-udrp/>

- g) zabezpečuje služby uľahčujúce medzinárodnú ochranu duševného vlastníctva a v prípade potreby vykonáva príslušné zápisy a uverejňuje údaje týkajúce sa týchto zápisov;
- h) vykonáva všetky ostatné vhodné opatrenia.²⁶

4.1.7 Ostatné dohody o ochrane duševného vlastníctva

1. Haagska dohoda o medzinárodnom prihlasovaní priemyselných vzorov a modelov

V roku 1925 prišla do platnosti Haagska dohoda, ktorá plní ochrannú funkciu priemyselných vzorov na základe prijatia prihlášky a zapísania sa na medzinárodnom úrade WIPO. Zaujímavé je, že Slovenská republika „nie je priamou zmluvnou stranou dohovoru, pristúpením Európskeho spoločenstva k ženevskému aktu Haagskej dohody môžu tiež slovenskí prihlasovatelia plne využívať výhody medzinárodného systému ochrany.“²⁷ Túto ochranu je možné používať nielen v členských štátoch Európskej únie, ale tiež v ďalších 55 štátoch, ktoré sa k tejto dohode pripojili.

2. Niceská dohoda o medzinárodnom triedení výrobkov a služieb na účely známk

Táto dohoda vznikla v roku 1957 a slúži hlavne na uľahčenie a rýchlejšie vyhľadávanie produktov, pre ktoré je známka chránená. Slovensko sa k nej pridalo v roku 1977 kedy prebehla ženevská revízia.

²⁶ Vyhláška č. 69/1975 Zb.[on-line]. [cit. 2015-2-20]. Dostupné na internete: <

<http://quazell.com/slovensky/patzakony/6975.htm> >

²⁷ Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 393

3. Štrasburská dohoda o medzinárodnom patentovom triedení

Štrasburská dohoda z roku 1971 slúži na zrýchlenie prieskumu úžitkových vzorov a vynálezov pri ich prihlásení. Slovensko ju publikovalo vo vyhláske č. 110/1978 Zb.. Medzinárodné patentové triedenie „sa týka patentov a autorských osvedčení na vynálezy, úžitkové vzory a osvedčenia o úžitku.“²⁸

4. Locarnská dohoda o medzinárodnom triedení priemyselných vzorov

Dohoda z roku 1968 Slovenská republika sa k nej zaviazala v roku 1971. Dohoda a triedenie vzorov, modelov a medzinárodné triedenie má len administratívny charakter. Členské štáty môžu triedeniu priznať taký právny význam, aký uzná za vhodný.

4.2 Bilaterálne zmluvy na ochranu označení pôvodu a zemepisných označení tovaru

Mnohé štáty využívajú na ochranu pôvodu a geografických označení tovarov bilaterálne zmluvy, hlavne pre nasledovné výhody:

- a) Bilaterálne zmluvy sa vyznačujú väčšou flexibilitou a prihliadajú viac na potreby zmluvných strán.
- b) Existuje možnosť uzavretia dohody o vzájomných právach a povinnostiach, ktorých prílohou a neoddeliteľnou súčasťou je zoznam konkrétnych chránených označení pôvodu a zemepisných označení.
- c) Zmluva sa ratifikáciou stáva súčasťou právneho poriadku každej zmluvnej strany a nadobúda účinnosť zákona.
- d) Zmena a doplnenie zmluvných označení pôvodu a zemepisných označení sa vykonáva dohodou zmluvných krajín a nedochádza tak k zložitému a zdĺhavému procesu ako pri multilaterálnych zmluvách.
- e) Taktiež disponujú výhodou pri rozhodovaní o prípadných neoprávnených zásahoch do práv. V prípade, že je výrobok z inej krajiny ako z krajiny

²⁸ Mikuláš Sabo a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s 394

pôvodu, stačí táto skutočnosť na to, aby príslušný orgán rozhodol o neoprávnenom zásahu do označenia pôvodu či zemepisného označenia uvedeného v bilaterálnej zmluve.

- f) Zmluvne krajiny sa zaväzujú chrániť na svojom území označenia pôvodu a zemepisné označenia.
- g) Vyjadrená spoločná vôľa môže oživiť či revitalizovať aj také označenia pôvodu a zemepisné označenia, ktoré zdruhoveľi. Význam takéhoto oživenia slúži ako dôležitý precedens a argument aj mimo územia zmluvných krajín v dôsledku širokej publicity zmluvy.
- h) V dvojstrannej zmluve je možné dohodnúť sa na ustanoveniach o ochrane slovných označení zameniteľných so znením alebo tvarom písma príslušného označenia pôvodu a zemepisného označenia a o ochrane ich prekladov nielen do jazyka zmluvnej krajiny, ale aj do ostatných jazykov, ako prostriedok na zabránenie nekalej súťaže.
- i) Označenia pôvodu a zemepisného označenia uvedené v zmluve nie je potrebné ďalej registrovať.
- j) Zmluvy bránia zdruhovaniu označení pôvodu a zemepisného označenia, pretože to svojou povahou priamo vylučujú bez toho, aby táto skutočnosť musela byť v zmluve priamo uvedená.

Bývalá Československá republika uzatvorila tri bilaterálne medzištátne zmluvy o vzájomnej ochrane označení pôvodu, údajov o pôvode a iných zemepisných označení, a to so Švajčiarskom v roku 1973, s Rakúskom v roku 1976 a nakoniec aj s Portugalskom v roku 1986.

4.2.1 Bilaterálne zmluvy Slovenskej republiky

Bilaterálna Zmluva o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných zemepisných označení medzi vtedajšou Československou republikou a Švajčiarskou konfederáciou bola podpísaná 16. 11. 1973 v meste Bern. V nej sa zmluvné strany zaviazali urobiť všetky opatrenia potrebné na to, aby účinným spôsobom chránili prírodné alebo priemyselné výrobky pochádzajúce z územia druhej zmluvnej strany proti nekalej súťaži v obchodnom styku.

V prílohe A tejto dohody sa okrem iného uvádzajú vína zo Slovenskej republiky, a to Tokajské víno z československého územia, Tokajské samorodné z československej oblasti a Tokajský výber z československej oblasti. Táto zmluva je platná aj pre Slovenskú republiku.

Ďalšia bilaterálna Zmluva o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných označení poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov odkazujúcich na pôvod, bola podpísaná 11. 6. 1976 medzi Československou a Rakúskou republikou. O rok neskôr bol podpísaný protokol k tejto zmluve. Rakúska republika však v tejto zmluve neposkytla ochranu Tokajským vínam zo slovenskej tokajskej vinohradníckej a vinárskej oblasti. Zmluva platí aj pre Slovenskú republiku.

Dňa 10. 1. 1986 bola v Lisabone podpísaná medzi vládou Československej a Portugalskej republiky Dohoda o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných zemepisných a obdobných označení. Zmluvne strany sa zaviazali urobiť všetky opatrenia potrebné na to, aby účinným spôsobom chránili prírodné, priemyselné a remeselné výrobky pochádzajúce z územia druhej zmluvnej strany proti nekalej súťaži v obchodnom styku. V prílohe sa okrem iného uvádzajú aj vína zo vtedajšej Slovenskej republiky, a to Tokajské z československej tokajskej oblasti, Tokajské výbery z československej tokajskej oblasti. Platnosť zmluvy sa viaže aj na Slovenskú republiku.

Bilaterálna zmluva o ochrane označení pôvodu bola uzatvorená v roku 1988 aj so Španielskom ale dodnes nebola ratifikovaná.

Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky, v roku 1993, nebola uzatvorená ďalšia bilaterálna zmluva na ochranu označenia pôvodu výrobkov. Na podporu nášho zahraničného obchodu je však nevyhnutné pripraviť a uzatvárať zmluvy v oblasti označení pôvodu a zemepisných označení, najmä so susednými krajinami a s krajinami do ktorých smeruje export výrobkov s takýmito označeniami.

4.3 Implementácia Európskeho práva na Slovensko

Európska únia je postavená na zakladajúcich zmluvách, ktoré boli dobrovoľne dohodované s členskými štátmi. Používa primárne a sekundárne právo, ktoré tvoria piliere a pramene práva Európskej únie.

Poznáme právo Európskej únie a právo Európskych spoločenstiev. Kým právo Európskej únie je „systém právnych noriem podľa Zmluvy o Európskej únii, ktoré upravuje problematiku spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky s problematikou policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach“²⁹ tak právo Európskych spoločenstiev je skupina „právnych noriem, ktorých tvorba sa na základe spoločne prejavenej vôle členských štátov preniesla z orgánov Európskych spoločenstiev; rozumie sa ním právny poriadok sui generis, ktorého normy sú záväzné tak pre členské štáty, ako aj pre fyzické osoby a právnické osoby týchto štátov.“³⁰

Právo Európskych spoločenstiev obsahuje ďalej tieto dve vlastnosti:

- a) majú prednosť pred právom členského štátu, ktorá znamená, že členský štát nemôže prijímať nové platné právne predpisy, ktoré nie sú v súlade s právom Európskych spoločenstiev
- b) a zároveň súdy členského štátu sú povinné neaplikovať vnútroštátny právny predpis, ktorý je v rozpore s právom Európskych spoločenstiev.³¹

Ďalší pojem dôležitý pri implementácii práva je komunitárne právo. Môžeme ho definovať ako „súbor aktivít, ktoré prispievajú k spolupráci členských krajín EU pri riešení spoločných problémov v oblastiach súvisiacich s politikami Európskych spoločenstiev.

Tieto aktivity spravuje Európska komisia alebo špecializované agentúry, ktoré ona sama zriadila.

²⁹ KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V. Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 25

³⁰ KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V.. Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 26

³¹ KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V.. Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 27

Nariadenia

Nariadenia, ktoré prijímajú Rada spolu s Parlamentom alebo Komisia, sú „všeobecným a záväzným aktom vo všetkých svojich častiach. Na rozdiel od smerníc, ktoré sú adresované členským štátom, a rozhodnutí, ktoré majú presne stanovených adresátov, je nariadenie adresované všetkým.“³² Nariadenia sú priamo aplikovateľné. To znamená, že vstupujú okamžite do platnosti vo všetkých členských štátoch a majú rovnakú váhu ako národná legislatíva.

Smernica

Rada spoločne s Parlamentom alebo Komisia prijíma taktiež aj smernice. Tieto smernice sú adresované členským krajinám a ich cieľ je približný opis právnych predpisov. To znamená, že „smernica je záväzná pre členské štáty z hľadiska stanoveného cieľa, ale ponecháva im výber formy a prostriedkov, ktoré použijú na realizáciu komunitárnych cieľov v rámci svojho interného právneho poriadku.“³³

Ak štát neaplikoval smernicu včas alebo nekompletno alebo ak vôbec nebola prenesená do národnej legislatívy, občan má možnosť dovolávať sa aplikácie smernice priamo na národných súdoch.

Rozhodnutie

Rozhodnutie je akt, pri ktorom s pomocou komunitárneho práva inštitúcie rozhodujú o individuálnych prípadoch. Prijaté sú Radou alebo Radou spoločne s Európskym parlamentom alebo posledná možnosť Komisiou. Prostredníctvom rozhodnutia majú inštitúcie právo „vyžadovať od členského štátu alebo štátneho príslušníka Únie, aby konal alebo sa zdržal konania, udeliť mu práva alebo mu uložiť povinnosti.“³⁴

Rozdiel medzi nariadením a rozhodnutím je individuálny prístup rozhodnutia. Jeho adresáti sú jednotlivovo vymenovaní a text rozhodnutia je záväzný vo všetkých jeho častiach.

³² KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 28

³³ KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 28

³⁴ KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V.. Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 28

4.4 Kvalita a označovanie pôvodu tovaru

Spotrebitelia pri kúpe a konzumácii, alebo pri používaní porovnávajú produkty, ktoré sú im v obchodoch ponúkané. Úžitkové hodnoty tovarov môžeme medzi sebou porovnávať ale nemôžeme ich merať. Pre meranie potrebujeme presnejší pojem a to je kvalita výrobkov.

Kvalita výrobkov je súhrn všetkých určených znakov a vlastností produktu, ktoré mu umožňujú uspokojovať potreby zákazníkov. Každý tovar slúži na uspokojovanie potrieb zákazníkov a to znamená, že kvalita je dôležitý činiteľ pri produkcii produktov.

Kvalitu výrobkov preto môžeme definovať ako „ako stupeň ich schopnosti uspokojovať konkrétne výživové potreby človeka.“³⁵

Čo sa týka označovania pôvodu tovaru a uplatňovania ochrany na víno, na rozdiel od poľnohospodárskych produktov a potravín, funguje na troch právnych základniach:

- Medzinárodnej (Lisabonská dohoda)
- Európska únia (nariadenie Rady č. 1234/2007)
- Národnej (zákon č. 469/2003 Z. z.)

Tieto tri úrovne sa navzájom nevylučujú. Ochrana na národnej úrovni nie je potrebná pre ochranu na úrovni EÚ. Výrobca sa môže rozhodnúť pre jednu z nich alebo aj pre obidve tieto úrovne. Avšak pre zapísanie sa do medzinárodného registra Svetovej organizácie duševného vlastníctva v Ženeve je potrebné mať ochranu na národnej úrovni.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave (ďalej len „UKSUP“) vykonáva certifikáciu vína s chráneným zemepisným označením a s chráneným označením pôvodu podľa zákona č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve (ďalej len „ZVV“).

Úrad priemyselného vlastníctva SR bol vytvorený 1.1.1993 a je ústredným orgánom štátnej správy pre priemyselné vlastníctvo. Zaoberá sa okrem iného ochranou označení pôvodu výrobkov a zemepisného označenia.

³⁵ LACKOVÁ, A. – KARKALÍKOVÁ, M. 2010. Tovaroznalectvo potravinárskeho tovaru. Bratislava : EKONÓM, 2010. s.26

ZVV upravuje podmienky pestovania viniča na registrovaných plochách vo vinohradníckych oblastiach a taktiež podmienky výroby vinárskych produktov a následné obchodovanie s takýmito produktmi v záujme zabezpečenia zdravotnej neškodnosti a kvality.

ZVV ďalej hovorí o:

- a) povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, ktoré vinič pestujú na vinohradníckej ploche, sú vlastníkami alebo užívateľmi vinohradníckych plôch, dorábajú hrozno, vrúble, podpníkové odrezky a viničové sadenice, vyrábajú hroznový mušt, burčiak a hroznové víno, nakladajú s ním alebo ho uvádzajú na trh,
- b) výkon štátnej správy a kontroly nad vinohradníctvom a vinárstvom a vedenie vinohradníckej a vinárskej evidencie³⁶

Na Slovensku sa vedie register, kde sú všetci vinohradníci, vinári, obchodníci a maloobchodníci zaevidovaný. Zákon ukladá vinohradníkovi povinnú registráciu vo vinohradníckom registri v prípade, ak používa jednu alebo viac vinohradníckych plôch a ich výmera:

- a) prevyšuje 1 000 m² alebo
- b) je menšia ako 1000 m² a vinohradník uvádza hrozno na trh.³⁷

ZVV taktiež umožňuje sa registrovať aj vinohradníkom, ktorých plocha nepresahuje 1000 m² a neuvádzajú hrozna na trh.

Vinohradník predloží svoju žiadosť o registračné číslo kontrolnému úradu, ktorý do 30 dní vydá osvedčenie a pridelené registračné číslo vinohradníckej plochy.

Medzi povinnosti vinárov, obchodníkov s vínom alebo maloobchodníkov, ktorých ich predaj prevyšuje 200 hl v danom kalendárnom roku, je povinnosť oznamovať kontrolnému ústavu do:

- a) 7. septembra stav zásob vína a muštov k 31. júlu,
- b) 10. decembra údaje o výrobe vína a muštov od 1. augusta do 30. novembra,

³⁶ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-02-19] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

³⁷ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-02-19] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

- c) 10. decembra stav zásob vína a muštov k 30. novembru,
- d) konca príslušného vinárskeho roka množstvo použitých cibéb, ak ide o tokajské vína.³⁸

ZVV určuje podmienky pre vinárov obchodníkov a maloobchodníkov, ktoré je povinný spĺňať pod hrozbou pokuty. Tieto podmienky sú taxatívne vymenované a to:

- a) dodržiavať požiadavky na výrobu, kvalitu a zdravotnú neškodnosť podľa osobitného predpisu, kontrolovať dodržiavanie týchto požiadaviek a viesť o tom evidenciu,
- b) odstrániť vedľajšie produkty vznikajúce pri spracúvaní alebo výrobe vinárskych produktov a viesť o tom evidenciu za podmienok podľa osobitného predpisu,
- c) dodržiavať podmienky obohacovania, zvyšovania alebo znižovania obsahu kyselín iným spôsobom ako biologickým odbúraním,
- d) viesť vinársku evidenciu v súlade s osobitným predpisom,
- e) dodržiavať hygienické požiadavky podľa osobitného predpisu,
- f) oznamovať písomne kontrolnému ústavu obohacovanie a zvyšovanie alebo znižovanie obsahu kyselín iným spôsobom ako biologickým odbúraním.³⁹

Obchodníci alebo maloobchodníci sú povinný dodržiavať požiadavky na kvalitu, označovanie a zdravotnú neškodnosť vinárskych produktov podľa osobitného predpisu a tým je nariadenia (ES) č. 479/2008 Európskej komisie. Toto nariadenie konkrétne určuje chemické parametre a druhy hrozna, ktoré sú povolené pri výrobe vína rôznych druhov.⁴⁰

Konkrétne sa jedná o časti Hlava III a prílohy IV až VI nariadenia (ES) č. 479/2008.

Víno môže byť so zemepisným alebo bez zemepisného označenia. Každá z týchto skupín musí spĺňať svoje náležitosti:

³⁸ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-02-19] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

³⁹ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

⁴⁰ Nariadenia Rady (ES) č. 479/2008. [online]. [cit. 2015-03-1]. Dostupné na internete: <http://www.upv.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/pravne_predpisy_eu/oznacenia_povodu_vyrobov_a_zemepisne_oznacenia_vyrobov/pravo_08479_konsolid.pdf>

- Víno bez zemepisného označenia

Víno bez zemepisného označenia, v prípade že krajina pôvodu je Slovenská republika, je možné obchodovať s ním, ak hrozno z ktorého je vyrobené dosahovalo cukornatosť najmenej 13 NM.

Takéto vína je možné označovať „víno“ a je možné ho označovať údajmi o pôvode podľa Kapitola IV nariadenia (ES) č. 479/2008.

- Víno s chráneným zemepisným označením

Pri víne s chráneným zemepisným označením je situácia komplikovanejšia a víno musí spĺňať viacero kritérií:

- a) sa vyrába výlučne z hrozna dopestovaného na vinohradníckych plochách podľa § 7 na území Slovenskej republiky,
- b) hrozno na výrobu vína patrí k odrodám, ktoré sú registrované v Listine registrovaných odrôd,
- c) zber hrozna, výroba vína, ako aj jeho fľašovanie sa uskutočnili v Slovenskom vinohradníckom regióne,
- d) hrozno, z ktorého je víno vyrobené, malo cukornatosť najmenej 13 NM,
- e) najvyšší hektárový výnos neprekročil 20 000 kg/ha,
- f) mu je priznaná ochrana zemepisného označenia ,
- g) je preň vypracovaná špecifikácia vinárskeho produktu (ďalej len "špecifikácia") a spĺňa podmienky tejto špecifikácie.⁴¹

Pri vínach s chráneným zemepisným označením sa uvádza názov regiónu, ktorý je možné uvádzať ako prídavne meno pred výrazom víno. Zakázané je uvádzanie menšej zemepisnej jednotky ako je región. V označení vína s chráneným zemepisným označením možno uvádzať tradičný výraz "regionálne víno".

⁴¹ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

Pri označovaní pôvodu výrobkov sa udáva zemepisný názov krajiny, oblasti alebo miesta, podľa ktorého sa vie odkiaľ daný výrobok pochádza, ktorého akosť alebo znaky sú dané výlučne alebo podstatne zemepisným prostredím, včítane prírodných alebo ľudských činiteľov.

Prihlášku označenia pôvodu môže podať ak právnická tak aj fyzická osoba. Príslušný orgán zapíše záujemcu do registra ak prihláška a ďalšie kritéria sú v súlade s ustanoveným zákonom.

Zapísaný užívateľ sa dostáva pod ochranu úradu a môže sa domáhať zakázanie porušenia jeho práv a aby sa daný stav odstránil. Táto ochrana vzniká zapísaním do registra a je časovo neobmedzená. Užívateľ má možnosť prihlásiť sa aj do zahraničia v členských krajinách Lisabonskej dohody na ochranu označení pôvodu ale len so súhlasom úradu.

4.5 Označovanie vína

Vinársky výrobok v spotrebiteľskom balení, podľa zákona, má mať označenie v štátnom jazyku, čitateľne a nezmazateľne. Označenie je sledované, z dôvodu, aby údaje neboli nepravdivé alebo zavádzajúce, ktoré by mohli:

- a) mylne vzbudiť dojem mimoriadnej kvality vinárskeho produktu,
- b) vyvolať nesprávne predstavy o zemepisnom pôvode vinárskeho produktu,
- c) vyvolať nesprávne predstavy o spracovaní, vlastnostiach, odrode viniča a ročníku zberu.⁴²

Pre výrobcov vína s chráneným označením pôvodu a s chráneným zemepisným označením môžeme používať výrazy:

- a) "plnené vinohradníkom", ak zber hrozna, výroba vína aj jeho plnenie prebiehajú vo vinohrade, alebo do vzdialenosti 20 km od neho,
- b) "vyrába a plní", ak výroba vína aj jeho plnenie prebieha u vinára, ktorý toto víno uvádza na trh vo fľašiach, alebo

⁴² Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

c) ktorých zoznam a podmienky používania ustanoví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom.⁴³

Ďalšie označovania musia spĺňať presne podmienky, ktoré udáva legislatíva. „Archívne víno“ možno označovať víno s chráneným označením pôvodu,“ ak je víno uvádzané do obehu najmenej tri roky po roku, v ktorom bolo zozbierané hrozno, z ktorého je víno vyrobené.“⁴⁴

Výraz „mladé víno“ je možné použiť na víno s chráneným označením pôvodu, ak je víno v spotrebiteľskom balení naplnené najneskôr do konca kalendárneho roku, v ktorom sa vykonal zber hrozna využitého na produkciu tohto vína.⁴⁵ Toto víno je možné distribuovať na odbytový trh najskôr prvý pondelok v novembri roku zberu vína.

Označenie vína „panenská úroda“ je možné v prípade ak víno bolo vyrobené z prvej úrody vinohradu. Definovať prvú úrodu môžeme ako zber hrozna uskutočnený v treťom, najneskôr v štvrtom roku po výsadbe. Podľa farby vína hovorí údaj v troch verziách a to biele, ružové alebo červené.

Vyhláška ministerstva pôdohospodárstva udáva povinnosť výrobcov vína udávať na etiketách informácie v presne určených veľkostiach písma. Ak sa jedná o údaj použitý na spotrebiteľskom balení, ktorý hovorí o objeme alkoholu tak veľkosť písma závisí od objemu balenia a má nasledujúce pravidlá:

- a) od 0,1 litra do 0,2 litra – najmenej 2 mm,
- b) nad 0,2 litra do 1,0 litra – najmenej 3 mm,
- c) nad 1,0 litra – najmenej 5 mm.

Keď sa jedná o menovitý objem vína na etikete je povinnosť udávať písmo:

- a) od 0,1 litra do 0,2 litra – najmenej 3 mm,
- b) nad 0,2 litra do 1,0 litra – najmenej 4 mm,
- c) nad 1,0 litra – najmenej 5 mm.

⁴³ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

⁴⁴ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

⁴⁵ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

Pri výzore spotrebiteľského obalu je nutné sa venovať aj povinnému obsahu vína v danom balení a ozrejmiť si pojem „prípustná záporná odchýlka“. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 23. marca 1998 o obaloch na víno a o označovaní vína hovorí o prípustnej zápornej odchýlke ako o „množstve vína, o ktoré je skutočné množstvo vína v spotrebiteľskom obale menšie, ako je jeho deklarovaný objem.“ Nasledujúca tabuľka ukazuje aké záporné odchýlky sú povolené. Odchýlky sú uvádzané buď v percentách alebo v mililitroch podľa toho v akom objeme sa odchýlka určuje.

Prípustná záporná odchýlka

Tabuľka číslo 4

Objem v litroch	Prípustná záporná odchýlka	
	% objemu	ml
od 0,1 do 0,2	4,5	–
nad 0,2 do 0,3	–	9
nad 0,3 do 0,5	3,0	–
nad 0,5 do 1,0	–	15
nad 1,0 do 10,0	1,5	–

Zdroj: V Y H L Á Š K A Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 23. marca 1998 o obaloch na víno a o označovaní vína

Výrobcovia musia dbať na všetky rozmery svojich údajov, ktoré sú uvedené na etikete. Pri menovitom objeme vína symbol „e“ musí spĺňať veľkosť najmenej 3 mm. Pri uvádzaní informácií o prídavných látkach, ktoré sú uvádzané na etikete na spotrebiteľskom balení musia mať veľkosť najmenej 2 mm.

Zákon určuje presnú podobu etikety. Pri rôznych druhoch vína sa mení aj podoba etikety. Ako príklad vyhláškou uznávanej etikety uvádzam etiketu Slovenského akostného vína. Pri ostatných druhoch sa menia povinné údaje, ktoré musia byť uvádzané pri iných druhoch vína.

Vzor etikety na spotrebiteľskom balení

SLOVENSKÉ		najmenej 4 mm
AKOSTNÉ VÍNO		najmenej 4 mm
STUPAVSKÝ VINOHRADNÍCKY		najmenej 3 mm
RAJÓN		najmenej 3 mm
VELTLÍNSKE		najmenej 7 mm
ZELÉNÉ		najmenej 7 mm
ročník 1995		najmenej 3 mm
suché		najmenej 3 mm
Dátum plnenia: 11 96		najmenej 3 mm
L 106		najmenej 3 mm
12 obj. %	e 0,75 l	§ 7 ods. 2 a 3
		§ 7 ods. 1
Ján Pekár		najviac 4 mm
Dolná 25, 900 55 Lozorno		najviac 3 mm

Zdroj: http://www.uksup.sk/download/legislativa/2009/20090630_zakon_313-2009.pdf

Pod pojmom označovanie vína rozumieme údaje, symboly, ilustrácie, značky alebo iné opisy, ktoré nám pomáhajú pri rozlišovaní vína a tieto údaje sa nachádzajú na etiketách, zátkach, prívieskoch, uzáveroch alebo na spotrebiteľských obaloch.⁴⁶

Údaj o obsahu alkoholu vo víne na spotrebiteľskom obale, znamená obsah alkoholu, ktorý sa pohybuje v rozmedzí $\pm 0,5$ % objemu od daného údaja. Tento údaj sa má zaokrúhľovať s presnosťou 0,5 % objemu.

Na spotrebiteľských obaloch vína sa nachádzajú dve etikety a to predná a zadná etiketa. Na prednej etikete sa nachádzajú údaje, ktoré sú uvedené na vzore etikety vyššie.

⁴⁶ V Y H L Á Š K A Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 23. marca 1998 o obaloch na víno a o označovaní vína. [online]. [cit. 2015-03-8] Dostupné na internete: http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zbierka.sk%2Fsk%2Fpredpisy%2F285-1998-z-z.p-4512.pdf&ei=qkstVd6JLOSHygOlw4HIBg&usg=AFQjCNEhzNTWf5SrTCbIbrI4LPoPG_50Rg&bvm=bv.90790515,d.bGQ

Dôležité je uvádzať členenie vína, pôvod vína a klasifikáciu vína podľa obsahu zvyškového cukru.

Povinné údaje na zadnej etikete taxatívne menuje Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 23. marca 1998 o obaloch na víno a o označovaní vína a to:

- a. symbol čiarového kódu EAN,
- b. písané, grafické alebo obrazové informácie o víne, ak nie sú v rozpore s povinným označovaním vína a so zákazom uvádzania spotrebiteľa do omylu,
- c. názov prírodnej zložky alebo z nej vyrobenej zložky použitej na výrobu vína.

Etikety totožného druhu musia byť rovnaké v rozmeroch a tak isto aj v údajoch na nich vyznačených. Ďalej musia byť v rovnakej polohe a výške od dna obalu. Etikety musia byť také veľké, aby údaje na nich uvádzané boli dobre čitateľné a prehľadné.

4.5.1 Certifikácia

Všetky vinárske produkty sa môžu uvádzať na trh len ak získali potrebnú certifikáciu. Pod potrebnú certifikáciu spadajú vína s chráneným pôvodom spolu s tokajským vínom a s vínom, ktoré získalo chránené zemepisné označenie. Certifikáciu môžeme definovať ako kontrolu dodržiavania špecifikácie alebo

- a. kontrolu údajov vo vinohradníckom registri,
- b. chemickú analýzu vína a
- c. senzorické hodnotenie vína.⁴⁷

Kontrolné orgány, ktoré môžu uskutočňovať certifikáciu pred uvedením výrobku na trh je kontrolný úrad alebo organizácie poverené ministerstvom. Organizácie poverené ministerstvom musia mať osvedčenie od ministerstva o akreditácii a o svojich výsledkoch overovania písomne informujú ministerstvo. Pri certifikácii sa sleduje chemické zloženie výrobku. Takúto chemickú analýzu môžu prevádzkovať laboratória, ktoré sú na túto činnosť

⁴⁷ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-1] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

akreditované. Komisiu na senzorické hodnotenie vína ustanovuje minister. Členovia komisie sú považovaní za odborne spôsobilých osôb.

Aby osoba bola považovaná za odborne spôsobilú osobu musí spĺňať tri požiadavky:

- a) osvedčenie hodnotiteľa na zmyslové hodnotenie vína,
- b) najmenej sedemročnú odbornú prax v zmyslovom hodnotení vína,
- c) písomný súhlas zamestnávateľa na výkon zmyslového hodnotenia vína.⁴⁸

Obchodník s vínom alebo výrobca vína ktorý žiada o certifikáciu svojho produktu je povinný predložiť vzorku vo fľašiach kontrolnému úradu so žiadosťou o certifikáciu. V tomto procese je zakázané manipulácia s vínom. Vyňaté z tohto zákazu je len ošetrovanie vína. Kontrolný úrad má podľa zákona 30 dňové obdobie na vystavenie certifikátu vinárovi, alebo obchodníkovi. Ak certifikát nebol udelený, kontrolný úrad je povinný oznámiť odôvodnenie neudelenia.

V niektorých prípadoch sa certifikát musel aj odobrať a to hlavne z dôvodov:

- a. preukáže, že víno nespĺňa požiadavky certifikácie, alebo
- b. dodatočne preukáže, že údaje poskytnuté na účel certifikácie sú nepravdivé alebo zavádzajúce.⁴⁹

4.6 Analýza a syntéza konkrétnych postojov k certifikácii na strane vybraných slovenských vinárov

V tejto časti diplomovej práci uvedieme tri rozhovory s tromi vinármi z okolia Bratislavy, konkrétne z Malokarpatskej oblasti. Vybrali sme troch rozličných vinárov. Snažili sme sa o čo najväčšiu rôznorodosť vzhľadom na veľkosť ich vinárstiev. Pána Rusňáka, ktorý berie svoju firmu a vinárstvo ako svoje hobby, pána Dudu, ktorého by sme mohli definovať ako stredného vinára, až po veľkého vinára na Slovensku s dlhoročnou praxou, pána Pavelku.

⁴⁸ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-10] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

⁴⁹ Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-03-10] Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

Zameriame sa na praktické využívanie zákona o vinárstve na Slovensku, pôsobenie vinárstiev na zahraničných trhoch, spoluprácu s vládou Slovenskej republiky a so špecializovanými úradmi, ako aj na komunikáciu s nimi.

Skúsime odhadnúť spotrebu vína na Slovensku, a takisto si priblížiť konzumentov vína na domácom trhu. Priblížime si fakty a prostredie podnikania s vínom, konkurenčný boj a odporúčania vinárov pre zlepšenie situácie v tomto odvetví podnikania.

Vybraným vinárom bolo položených 9 otázok:

1) Na začiatok by ste nám mohli priblížiť vaše podnikanie.

V prvej otázke sa mohli vinári pochváliť svojou produkciou, históriou svojho vinárstva a opísať dôvody vzniku. Ako sme spomínali na predošlých stranách, vybraní vinári pôsobia v Malokarpatskej oblasti. Ich vinárstva sú umiestnené v okolí Bratislavy. Táto oblasť je známa svojou vinárskou históriou a taktiež sa v tejto oblasti každoročne organizuje Malokarpatská vinná cesta, ktorá je obľúbená medzi vinármi. Všetci vinári, s ktorými bol uskutočnený rozhovor, vyrábajú viac šarží vína. Taktiež sú vlastníci vinohradov a majú dodávateľov hrozna z okolia.

Všetci sa zhodli v tom, že svoje vína sa snažia vyrábať z hrozna z Malokarpatskej oblasti. Výhody vidia v tom, že ich víno je charakteristické pre ich oblasť a to dodáva jedinečnosť vína. Tu potom využívajú na zaujatie zákazníka.

2) Ako hodnotíte podnikanie s vínom na Slovensku a v Európskej únii? Vidíte na týchto trhoch veľkú konkurenciu? Prípadne akými „zbraňami“ sa snažíte bojovať v konkurenčnom boji?

V tejto otázke sme chceli dosiahnuť opis podnikania s vínom na Slovensku a priblížiť tému konkurencie v tomto odvetví. Z odpovedí vysvitlo, že slovenskí vinári si nie sú sami sebe konkurenciou. Konkurenčné prostredie vytvára import vín zo zahraničia. Aj keď vzťahy medzi vinármi ochladli, čo môžeme pripísať rastu ich profesionality, ale aj vysokému percentu importovaného vína. Problémy im robia veľké nákupné reťazce, ktoré ponúkajú vína z rôznych krajín za nízke ceny, avšak súčasne pri nízkej kvalite.

Vinári videli aj isté pochybenia v minulosti. Hlavne čo sa týka krajiny, ktorá bola poškodená a už nie je taká lákavá pre turistov alebo aj domácich návštevníkov. Víno môžeme chápať ako pridanú hodnotu práve v oblasti cestovného ruchu, kedy návštevníci spoznávajú krajinu prostredníctvom vinohradov a vinných pivníc.

V tejto otázke sa ukázala aj závislosť veľkosti vinárstva vzhľadom na konkurenciu. Pri najmenšom vinárstve konkurencia nebola považovaná za dôležitú, dokonca bola považovaná skôr za prínosnú. Spojenie vinárstiev môže pomôcť pri predaji ich produktov. Veľkí vinári považujú za konkurenciu predovšetkým import vín do veľkých nákupných reťazcov. Od konkurencie sa snažia odlišovať kvalitou svojho produktu a držania tradícií svojich vín, aby bol ich produkt príznačný pre oblasť, v ktorej sa vyrába.

3) Vyvážate vaše výrobky aj do zahraničia? V čom vidíte prekážky v exportovaní na zahraničné trhy?

V tretej otázke sme zisťovali či oslovení vinári exportujú svoje vína aj do zahraničia. Pri rozhovoroch a aj pri ďalšom skúmaní veci, môžeme povedať, že slovenské víno sa na zahraničné trhy dostáva veľmi zriedkavo a len v malých množstvách. Naši vinári vedia svoju produkciu predáť na našom trhu. Zahraničie je pre nich zatiaľ uzavreté a aj komplikované.

Z dôvodu, že vývoz vína do sveta je minimálny, vinári spolupracujú najmä s Úradom priemyselného vlastníctva a s Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym. S inými úradmi, ako napr. WIPO, nemajú skúsenosti.

4) V čom vidíte prekážky v exportovaní na zahraničné trhy?

Medzi hlavné prekážky pri exportovaní sú aktuálne pevne etablované krajiny na trhoch, ktoré si nechcú púšťať ďalšie krajiny na ich trhy, čo znamená, že je veľmi problematické sa tam uchytiť. Naši vinári sa z toho dôvodu snažia uspokojiť dopyt na našom trhu. V budúcnosti sa nebránia nadviazať dlhodobý kontrakt aj s cudzími krajinami. Naši vinári nemajú skúsenosti s vývozom vo veľkom množstve, preto by bolo efektívne, aby sa do tohto procesu zapojili aktívne špecializované organizácie, ktoré majú za úlohu podporovať export na Slovensku.

5) Aké sú vaše skúsenosti s Úradom priemyselného vlastníctva SR? Máte tam certifikované niektoré vaše produkty? Bolo náročné získať certifikáciu na Slovensku? Môžete mi popísať kroky, ktorými ste prešli? Môžete nám popísať priebeh kontrol?

Pri opise spolupráce s úradmi boli reakcie pozitívne. Ani jeden nevidel problém pri procese certifikácie vína. Avšak najmenší vinári môžu mať dojem, že poplatky za certifikáciu im predražujú víno a podpora štátu je v tomto smere nedostatočná. Príklady potrebnej dokumentácie prikladáme do príloh. Sú to kópie originálov, ktoré sú plne vyplnené. Nachádza sa tam „Protokol o hrozne“, „Protokol o skúške“ a následne aj udelený certifikát.

Taktiež kontroly vnímajú respondenti ako pozitívnu vec. Chápu, že ich produkt je určený na priamu konzumáciu, a preto musia byť kontrolovaní pravidelne.

6) Máte skúsenosti s prípadmi kedy ste využili ochranu Úradu priemyselného vlastníctva SR?

Opýtaní vinári mali skúsenosti len so zákazom používania názvu vína, ktoré produkovali. Ak subjekt vie dokázať, že víno pod tým istým menom užíval pred začatím užívania identického názvu druhého podnikateľa, napriek zapísanému názvu, špecializované úrady povolia užívať názov prvému podnikateľskému subjektu. Tento prípad je opísaný v prílohe číslo 2. (rozhovor s pánom Dudom).

7) Zákon Vám určuje aj také pravidlá ako napr. výzor etikety?

V tejto otázke hovoríme o zákone o vinohradníctve. Cieľom tejto otázky bolo zistiť, aký majú na zákon vinári názor a čo všetko im prikazuje. Čo sa týka nášho zákona, ktorý máme prevzatý z nemeckého zákonného systému, názory respondentov boli kladné. Podľa ich názoru, je v tom väčší poriadok. Podľa pána Pavelku nie sme ešte pripravený na zákon podľa francúzskej legislatívy. V tomto čase by to bolo pre naše vinárstvo na Slovensku len príťažou. Podľa neho je to oveľa náročnejší zákon, ako je teraz na Slovensku.

Zákon určuje všetko okolo vinárstva. Takisto aj podobu etikiet, z ktorých povinné údaje musí obsahovať každá, ktorá bude použitá na fľaškách.

8) Čo zvažujete pri tvorbe biznis plánu? Aké faktory považujete za najrizikovejšie a ako sa ich snažíte eliminovať?

Riziko pri tejto komodite, hodnotia vinári, ako veľmi veľké. Každý krok výroby a dodávky je rizikový. Cestu ako čo najefektívnejšie znížiť rizika je robiť svoju robotu čo najlepšie a najkvalitnejšie. Kvalita je v tomto biznise najdôležitejšia. Len s ňou sa dá zaujať zákazníka a vytvárať si odbyť. Nečakajú na pomoc štátu v podobe dotácií. Dotácie od slovenskej vlády sú oproti západnej Európe nízke.

9) Ako by ste ohodnotili slovenského konzumenta vína? Myslíte si, že spotreba vína bude rastúca?

Obrovský pokrok je vidieť u zákazníkov vinárstiev. Ľudia si začali víno užívať a košťovať. Kupujú si rôzne odrody vína a košťujú, rozprávajú sa o víne a snažia sa vzdelávať o víne. Vinári organizujú rôzne košťovky, kde sa aj oni snažia robiť osvetu a priblížiť zákazníkovi pestovanie viniča a výrobu vína. Tak dosiahnu, že konzumenti vedia, že pijú kvalitné víno, ktoré je typické pre oblasť, v ktorej je vyrábané.

Predikcie ohľadom spotreby vína boli rastúceho charakteru vo všetkých troch rozhovoroch. Takú istú predikciu potvrdzujú aj štatistiky, ktoré pravidelne vydávajú špecializované úrady.

Záver

Práva na označenie, ktoré zahŕňajú právo k ochrannej známke a práva na označenie pôvodu výrobku, predstavujú v medzinárodnom obchode významný nástroj na zaistenie a upevnenie obchodnej pozície. Kvalitu svojich výrobkov môže výrobca prezentovať v oblasti vinárstva rôznymi spôsobmi. Či to bude účasť na súťažiach, a tým možnosť získania rôznych ocenení, resp. medailí alebo výbornou propagáciou svojho vína svojim potenciálnym alebo už verným zákazníkom. Jedno majú v oblasti vinárstva všetci profesionálni vinári spoločné.

Na to, aby mohli svoje produkty ponúkať zákazníkom, musí byť ich víno certifikované. Inak povedaná musí spĺňať základné požiadavky zákona o vinárstve a vinohradníctve. Všetci musia kvalitu svojho vína deklarovať udeleným certifikátom, pričom špecializované orgány dohliadajú na všetky ostatné potrebné veci spojené s výrobou vína.

Návrhy, ktoré by sme aplikovali na zlepšenie situácie v tomto odvetví by boli založené hlavne na podpore vinárstva zo strany špecializovaných organizácií. Eximbanka, ktorá by mala pomáhať slovenským podnikateľom prenikať na zahraničné trhy, by mala organizovať rôzne školenia a špeciálne kurzy. Tieto školenia by boli zamerané na vývoz, takisto aj na ochranu duševného vlastníctva na medzinárodnej úrovni. K tejto iniciatíve vidíme možnosť pripojenia ministerstiev, pod ktoré spadá problematika na jednej strane vinárstva, na druhej strane zahraničného obchodu. Je potrebné pritiahnuť zahraničných vinárov, ktorých rady by boli prínosné a vedeli by poradiť ako správne exportovať naše víno do zahraničia bez zbytočných problémov.

Musíme si uvedomiť, že vinárstvo sa dá spojiť aj s iným odvetvím podnikania. Medzi možných adeptov na spoluprácu s oblasťou vinárstva je cestovný ruch. Túto spoluprácu môžeme vidieť v každej vyspelej vinárskej krajine, kde cestovné kancelárie ponúkajú rôzne zájazdy práve po vinárstvach. Turisti spoznávajú krajinu a ochutnávajú domáce vína. Netreba sa zamerať len na turistov, ktorí prišli navštíviť našu krajinu na dlhší čas. Musíme zaujať aj krátkodobých turistov. Ponúkať naše vína v reštauráciách alebo na iných podujatiach priamo v uliciach mesta.

K tomu je potrebné propagovať víno aj v cudzojazyčných reklamách, v ktorých bude Slovensko vyobrazené ako vinárska krajina s kvalitnými produktmi. Týmto spôsobom môžeme zvýšiť povedomie o slovenskom víne aj za hranicami našej krajiny.

V dnešnej dobe sú dôležité taktiež moderné metódy, ktoré by nám pomohli pri propagácii našich vín. Prístup k internetu a fenomén sociálnych sietí je obrovská príležitosť na propagáciu.

Vinohradníctvo má dlhoročnú tradíciu na Slovensku, ktorá má do budúcnosti možnosť stať sa veľkou časťou slovenského exportu. Jedinou cestou ako tento „poklad“ zveľaďovať je dodržiavanie kvality, prijateľné legislatívne zázemie a výborná propagácia ako doma tak aj v zahraničí.

Zdroje:

Knižné zdroje:

LACKOVÁ, A. – KARKALÍKOVÁ, M. 2010. Tovaroznalectvo potravinárskeho tovaru. Bratislava : EKONÓM, 2010. s.194 ISBN 978-80-225-2944-0

KRISTOVÁ, L., KOŠUTOVÁ T., KOLLÁR, V.. Technické prekážky obchodu, Voľný pohyb tovaru. Bratislava: EKONÓM, 2012, s. 275 ISBN 978-80-225-3479-6

HRONSKÝ, V.: Slovenské vína, 1. Vyd. Bratislava. Belimex, 2001. str. 120

ŽATKULIAK, E.: Dohoda TRIPS a ochrana zemepisných označení- 1.časť (Historické pozadie, Uruguajské kolo- jeho výsledok), In: Duševné vlastníctvo: revue pre teóriu a prax v oblasti duševného vlastníctva, Banská Bystrica, ÚPV SR, č.2, 2003

ORAVCOVÁ,J.: Ochrana označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení, In: Duševné vlastníctvo: revue pre teóriu a prax v oblasti duševného vlastníctva, Banská Bystrica, ÚPV SR, č. 1, 2005

Mikuláš, S. a kolektív. Obchodné a hospodárske právo pre ekonómov. Bratislava: Sprint dva, 2011, s. 395 ISBN 978-80-89393-48-0

Vyparina, S.: Duševné vlastníctvo podnikateľa, FITR Bratislava, 1995

Internetové zdroje:

Vinohradníctvo a vinárstvo –stručná história a súčasnosť [on-line]. [cit. 2014-10-20].

Dostupné na internete: < <http://www.slpk.sk/eldo/2010/zborniky/008-10/polacek2.pdf>>

Pôvod a symbolika vína, Internetová knižnica gastronómie a hotelierstva. [on-line]. [cit. 2014-10-26]. Dostupné na internete: < <http://www.gastrocanal.eu/ikniznica/?q=node/90>>

Základné delenia vína, Víno Nitra. [on-line]. [cit. 2014-10-24]. Dostupné na internete:< <http://www.vino-nitra.sk/zakladne-delenie-vina/>>

VÝROČNÁ TECHNICKÁ SPRÁVA, TÝKAJÚCA SA ČINNOSTÍ V OBLASTI
PATENTOVÝCH INFORMÁCIÍ [on-line]. [cit. 2014-11-15]. Dostupné na internete:<
[https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/vyrocne_techicke_spravy/patenty_2008.p
df](https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/vyrocne_techicke_spravy/patenty_2008.pdf)>

DOHODA O OBCHODNÝCH ASPEKTOCH PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA
[online]. [cit. 2012-05-3]. Dostupné na internete:
<[http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA
&url=http%3A%2F%2Fwww.mhsr.sk%2Fext_dok-28
3389%2F114812c&ei=RiAtVbKfFIO4aeragZAI&usg=AFQjCNEftw4a3OVcdMzGgnPbjMn
x--fo1g&bvm=bv.90790515,d.d2s](http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mhsr.sk%2Fext_dok-283389%2F114812c&ei=RiAtVbKfFIO4aeragZAI&usg=AFQjCNEftw4a3OVcdMzGgnPbjMnx--fo1g&bvm=bv.90790515,d.d2s) >

Vyhláška č. 69/1975 Zb.[on-line]. [cit. 2015-2-20]. Dostupné na internete: <
<http://quazell.com/slovensky/patzakony/6975.htm> >

Zákon č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve. . [online]. [cit. 2015-02-19] Dostupné na
internet: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>>

Nariadenia Rady (ES) č. 479/2008. [online]. [cit. 2015-03-1]. Dostupné na internete: <
[http://www.upv.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/pravne_predpisy_eu/oznacenia_povodu_
vyrobkov_a_zemepisne_oznacenia_vyrobkov/pravo_08479_konsolid.pdf](http://www.upv.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/pravne_predpisy_eu/oznacenia_povodu_vyrobkov_a_zemepisne_oznacenia_vyrobkov/pravo_08479_konsolid.pdf)>

V Y H L Á Š K A Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 23. marca 1998 o
obaloch na víno a o označovaní vína. [online]. [cit. 2015-03-8] Dostupné na internete:
<[http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA
&url=http%3A%2F%2Fwww.zbierka.sk%2Fsk%2Fpredpisy%2F285-1998-z-z.p-
4512.pdf&ei=qkstVd6JLOSHygOlw4HIBg&usg=AFQjCNEhzNTWf5SrTCbIbrI4LPoPG_50
Rg&bvm=bv.90790515,d.bGQ](http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.zbierka.sk%2Fsk%2Fpredpisy%2F285-1998-z-z.p-4512.pdf&ei=qkstVd6JLOSHygOlw4HIBg&usg=AFQjCNEhzNTWf5SrTCbIbrI4LPoPG_50Rg&bvm=bv.90790515,d.bGQ)>

VYHLÁŠKA č. 67/1975 Zb. [on-line]. [cit. 2015-02-15]. Dostupné na internete:<
[http://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/medzinarodne_dohody/pravo_75
67.pdf](http://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/medzinarodne_dohody/pravo_7567.pdf)>

Príloha č. 1

Rozhovor s pánom Rusňákom

Na začiatok by ste nám mohli priblížiť vaše podnikanie.

Ja sa nachádzam na hrane hobby a biznisu, takže som veľmi malý producent. Časť hrozna pestujem, ale tiež aj kupujem. Portfólio odrôd musí byť širšie, tak aj okupujem. Mam dvoch vinohradníkov, s ktorými dlhodobo spolupracujem. Firma je rodinná, robím si všetko sám. Svoju prácu beriem ako poslanie. Som narodený na sv. Urbana, čo je patrón vinárov.

Ako hodnotíte podnikanie s vínom na Slovensku a v Európskej únii? Vidíte na týchto trhoch veľkú konkurenciu? Prípadne akými „zbraňami“ sa snažíte bojovať v konkurenčnom boji?

Problémom je, že my nevieme využiť tie eurofondy. Proste Česi povysádzali vinohrady. Oni majú viac vinohradov ako za Československa. My máme zhruba 25 000 hektárov vinohradov za spoločnej republiky, z čoho minimálne dve tretiny boli na Slovensku a my dnes nevieme či tu jednu tretinu máme ako aktívne vinohrady.

Ako malý výrobca konkurenciu nemám, lebo každý si nájde ten svoj segment. Nepresadzujem sa silou-mocou, všetko je to na odporúčenie. Našiel som si svoju filozofiu. Tu je chyba, že nás je málo, ale teraz vzniká veľa nových vinárov, ale to nie je konkurencia, lebo pritiahneme sem viac návštevníkov. Zákazníci chcú navštíviť viacero vinárstiev. Pre takých malých vinárov, ako som ja, je konkurencia skôr prínos.

Na Slovensku by mala byť väčšia podpora vinárov. Výsadba vinohradu je strašne nákladná. Príklad by sme si mali brať z Čiech. U nás podpora nie je. Máme také vína ako sú Dunaj, Devín, Hron a Váh. To sú názvy podľa slovenských riek a miest, a to nekúpíte nikde. To nepotrebuje žiaden marketing. Tie vína sú perfektne vyšľachtené na našu zemepisnú polohu. Mám taký pocit, že my to nevieme využiť.

Vyvážate vaše výrobky aj do zahraničia? V čom vidíte prekážky v exportovaní na zahraničné trhy?

Ja neexportujem svoju víno. Také množstvá nemá význam. To sa ani nedá. Všetky veľké krajiny chcú kupovať len vo veľkých množstvách. Keď chcete ísť do nejakých veľkých reťazcov, tak musíte dodať okolo 1 milión fliaš alebo 100 000 fliaš. Moja produkcia je minimálna. 15 000 fliaši, takže export nepripadá vôbec do úvahy.

Aké sú vaše skúsenosti s Úradom priemyselného vlastníctva? Máte tam certifikované niektoré vaše produkty? Bolo náročné získať certifikáciu na Slovensku? Môžete mi popísať kroky, ktorými ste prešli? Môžete nám popísať priebeh kontrol?

My si dávame certifikovať víno a zatriediť. Tam nie je problém. V podstate musíte mať víno komisárom certifikované a potom idete dať víno na senzorické, a to víno ti ohodnotia, preskúšajú a zatriedia. Keď chcete vína predávať, tak musia prejsť týmto procesom.

Nevnímam to ako prekážku. Myslím si, že je to naopak dobrá vec. Keď robíte malú šaržu vína, tak ten proces stojí okolo 50 euro. Takže keď robíte z jednej šarže 500 litrov vína, tak sa vám to predražuje. Pri prívlastkovom víne musíte vybaviť ešte tie štátne kontrolné čísla, čo vám zase predražuje víno.

V Rakúsku to funguje tak, že lokálne mestá prispievajú vinárom. Neviem to už celkom presne, ale cca. mu príspeje na 5 vín. Tým vlastne podporujú malých vinárov.

Máte skúsenosti s prípadmi kedy ste využili certifikáciu a služby Úradu priemyselného vlastníctva na svoju obranu?

Nemal som taký prípad. Ja robím len odrodové víno. U nás na Slovensku sa vždy robili odrodové vína a nerobili sa cielene zmesky. Nie som zástancom cuvee-cie, ktoré na Slovensku nemajú tradíciu a hlavne u červených vín. Potom sa to dáva do tých barrique-ových sudov a to sú vína na jedno kopyto podľa mňa.

Zákon Vám určuje aj také veci ako má vyzerat' etiketa?

Prechádza sa na ten nový, ktorý sa preberá z veľkých vinárskych krajín. Ja tvrdím, že náš vinársky zákon bol podľa nemeckého, kde sú vína rozdelené vína podľa cukornatosti hrozna. Neboli žiadne terrior-are. Terrior je pekná vec, ale keď sa robia tie technologické vína, tak je úplne potlačený tou technológiou.

Nemci zaviedli jednoducho cukornatosť, ktorá má presné pravidla. Proste nemecká presnosť. Nemci to urobili perfektne podľa mňa. Ja sa toho aj riadim. Ja to píšem na tie svoje fľašky. Ja som pôvodom technik, mne to veľmi vyhovuje. Viete, kde sa hýbete. U nás to bolo prerušené socializmom a dnes nikto nevie aké tam je pôdne zloženie. Máte lepšie vinohrady, ale nemecký zákon je pre mňa úplný top.

Kontroly chodia samozrejme. Kontrola funguje nie ako nejaká buzerácia. Takýchto malých vinárov si ani nemôžete pustiť na trh, keby mali zle víno alebo znehodnotené. Zákazník je veľmi citlivý. Čo mám odberateľov, tak s tými som v podstate kamarát. Kamarátov nemôžete sklamať a majú istotu, že to čo poviem aj platí. Dnes je dôležitá hygiena, ale keď robíte v pivnici tak tu musí byť plesň, tu zase pavučina, ale to sú nepodstatné veci. Hygiena pri víne je to, že musíte mať v totálnej čistote sudy, hadice, čerpadlá a všetko stále umývať, stále dokola. Aby sa to víno držalo v čistote.

Čo zvažujete pri tvorbe biznis plánu? Aké faktory považujete za najrizikovejšie a ako sa ich snažíte eliminovať?

Ja som na hrane hobby a biznisu. Mam to oficiálne na firmu, ale keď mi nejaké vína ostanú, nepredám ich, tak ich s kamarátmi vypijem. Nemám túžbu to robiť vo veľkom. Ja to robím skôr zo zábavy.

Ako by ste ohodnotili slovenského konzumenta vína? Myslíte si, že spotreba vína bude rastúca?

Ja som jeden zo zakladateľov Malokarpatskej vinnej cesty. Ona má už dnes dva termíny. Je novembrová vínna cesta a v máji na sv. Urbana. Takže to sledujem od začiatku a je vidno veľký pokrok, ktorý nastal u konzumentoch. Nie je to len také obyčajné pitie, ale skutočne tí ľudia začínajú tomu vínu rozumieť.

Na druhej strane ľudia nebudú nikdy vedieť posudzovať to víno ako výrobca, lebo my vieme ako to všetko tam prebieha. Základ je tradícia a využiť moderné veci pri výrobe.

Veľa ľudí dochádza k tomu, že toto víno ma veľa ocenení, tak ho nechcem. Vie, že to víno nebolo vyrobené normálnou cestou. To znamená, že ľudia sa začínajú vracieť k tým autentickým vínam. Je to veľký posun aj cez tú Malokarpatskú vinnú cestu. Je to degustácia vína. V minulosti ste si kúpili 5 fláši jednej odrody na nejakú oslavu, ale dnes si kúpite tiež 5 fláši, ale každá je iná odroda a rozprávate sa o tom víne a koštujete.

Príloha č. 2

Rozhovor s pánom Dudom

Na začiatok by ste nám mohli priblížiť vaše podnikanie.

My sme malé vinárstvo a vyrábame víno z 12 hektárov vinohradov. Z ôsmich hektárov dopestujeme vinič sami a zo štyroch si kupujeme hrozno. Vyrobíme ročne približne 70 tisíc fliaš vína s prívlastkom, čiže takého čo sa certifikuje skôr, ako sa môže predávať. Výroba vína je menšia, robíme to skoro v takom rodinnom prostredí. Naše vinárstvo sme založili v roku 2001 so sídlom v meste Modra, v časti Harmónia. náš sortiment pozostáva z 13 druhov vín. Ponúkame 10 odrodových a 2 značkové vína. Druhé spomenuté vyrábame vyzrievaním v drevených sudoch.

Ako hodnotíte podnikanie s vínom na Slovensku a v Európskej únii? Vidíte na týchto trhoch veľkú konkurenciu? Prípadne akými „zbraňami“ sa snažíte bojovať v konkurenčnom boji?

Neviem čo je to konkurencia?! (smiech) Nechcem to prechváliť, ale vidím to tak, že na Slovensko sa dováža 60% vín. Tento import predstavuje pre nás konkurenciu. My tu doma vlastní, teda vinári pôsobiaci na Slovensku si konkurujeme minimálne. Bývali časy, keď to bolo v konkurencii otvorené a bavili sme sa o rôznych veciach, ale teraz je situácia taká, že tie témy už pred sebou viac tajíme a vinári sa začali k sebe viacej správať s odstupom. Už to nie je také priateľské kamarátske ako pred pár rokmi. (sklamane) Hustne to tu a každým rokom vznikajú dve-tri nové vinárstva. Našťastie sú na Slovensku zámožní a úspešní ľudia, ktorí sa snažia našu krajinu pretvárať trošku ku krajšiemu obrazu.

Voľakedy sme to tu mali nádherné nebyť obdobia od roku 1956 do, povedzme, 2005 tak Slovensko mohlo byť takou krásnou vinárskou krajinou ako je napríklad Toskánsko alebo Piemonte, Rioja, Bordeaux a podobne. Naši vinári boli na úpäť malých Karpát, krásne po spádnicí s kamennými búdami. Všetko bolo obrobené, vykosené, upravené. V každom vinohrade ovocný stromček a tak. Také vykrášené. Potom sa združstevnilo a družstevníci to všetko pokazili. (znechutene) Keď sa zakladá nový vinohrad, tak sa vykope rigol. V minulosti

to ľudia robievali ručne, skoro do metra a znej sa všetky kamene vyhadzujú von. Potom ostatná plocha na vinohrad sa k tomu rigolu prihadzovala a zase tie kamene sa vyhadzovali a všetko sa pooralo do hĺbky až jedného metra, čiže prerigovalo a všetky kamene išli von, tie sa dávali na haldy a tvorili prirodzené hranice pozemkov. Tieto hranice sa nazývali kamenné rúny. A z tých kameňov stavali aj budy a tak. Keď prišli tí družstevníci tak to necitlivo všetko s buldozermi rozplanírovali do širokého okolia. Robotu 100 generácií vrátili späť do pôvodného stavu. (rozhorčene). Keď jeden ker dal kilo hrozna, tak bolo z hektára 10 ton výbornej kvalitnej úrody. Potom urobili trikrát jeden meter. Tak keď chceli vinári úrodu 10 ton, čo mali vinári v hlave, že je dobrá úroda, tak museli mať na jeden ker tri kila hrozna. To je rozdiel či zoberiem mech cementu na chrbát alebo tri mechy. Tak takto nejako to vyzeralo. To bola asi tá najhlavnejšia škoda počas toho družstevníckeho obrábania, plus terasy. Zbytočné. Tu nie sú také svahy, že by to bolo treba. Toto všetko porobili a teraz ten kraj nevyzerá veľmi pekne. Čiže tam vonku nám konkurujú nielen kvalitou vína, ale aj krásou krajiny.

Teraz sa vrátim späť na začiatok. U nás sa každoročne otvoria dve-tri nové vinárstva, ktoré otvárajú úspešní ľudia. V tom vidím šancu, že v budúcnosti sa možno vrátíme niekde na úroveň z roku 1956, keď sa začalo združstevňovať. Je to možné, keď neustaneme. Staré vinohrady, ktoré sú teraz plné šípok sa obnovia a krajina sa vyčistí. Za podmienky, že vláda bude rozumná a bude podporovať vinárov, keď už v ničom inom aspoň im dá svätý pokoj.

Musíme to vnímať ako predzáhradku krajiny, o ktorú sa treba starať. Nie je to veľmi populárne, lebo ziskovosť vo viniciach je nižšia ako v iných odvetviach podnikania. Je to dosť o robote a hlavne o ľudskej práci. Ľudí je stále menej a menej.

Takže je šanca, že sa to vráti. Potom dobehneme tú konkurenciu možno začneme byť sami sebe konkurenciou a budeme musieť viac medzi sebou bojovať. Zatiaľ to máme dosť jednoduché, čo sa týka predaja.

Vyvážate vaše výrobky aj do zahraničia?

Nie v tomto malom ako to my robíme, ani nie je veľký dopyt a keby aj bol, tak je to komplikovanejšie ako to predať doma. Nakoľko sa doma dá predať, zatiaľ, tak sa uchádzame hlavne o domáci trh. Keď sa sem-tam niečo vyskytne, ale to sa nedá brať ako vývoz. Sú to jeden-dva prípady za rok v rámci EU.

V čom vidíte prekážky v exportovaní na zahraničné trhy?

Keď len v doprave. Tu na tomto malom trhu má vždy niekam niekto cestu a nie je to problém dodať tam, kde je dopyt. Von už to treba cielene, kde si objednávajú. Keď to nie je vo väčšom, tak malé množstvá sa neoplácajú, keď sa napočíta cena. Býva to tak drahé, že to nikto nekúpi, lebo približne tie ceny sú všade rovnaké. Tam sa veľmi nemôžeme hýbať. Tak si radšej „odkrojíme“ zo zisku, hlavne, aby sa víno predalo. Nemôžeme mať víno u seba dlho, lebo ďalší rok príde ďalšia úroda a skladovanie tiež niečo stojí. Financie zablokované vo víne. Takže vývoz v tomto vinárstve, zatiaľ nie.

Aké sú vaše skúsenosti s Úradom priemyselného vlastníctva? Máte tam certifikované niektoré vaše produkty? Bolo náročné získať certifikáciu na Slovensku? Môžete mi popísať kroky, ktorými ste prešli? Môžete nám popísať priebeh kontrol?

My vyrábame víno podľa vinárskeho zákona, ten platí od roku 1997. Vína kategorizuje podľa obsahu cukru v hrozne, nie podľa oblasti ako to majú tradičné vinárske krajiny. My sme prevzali náš zákon z nemeckého zákona. Je presnejší, lebo sa dá zmerať cukornatosť a nikto nemusí odhadovať lokalitu. Takže vypestujeme hrozno. To má určitú cukornatosť a podľa toho koľko toho cukru je v 100 litroch vylisovaného muštu, tak takú ma víno kategóriu. Tie najnižšie cukornatosti sú vína stolové a zároveň aj najlačnejšie. Potom sú akostné vína, voláme ich vína s chráneným označením pôvodu. Tie stolové bez označenia pôvodu. Nakoniec sú to vína s prívlastkom.

Všetky tie vína s chráneným označením pôvodu, čiže akostné a aj akostné s prívlastkom sa certifikujú skôr, než sa začnú predávať. Pre tie ostatné nižšie kategórie stačí rozbor z akreditovaného laboratória a hneď sa môže predávať na základe toho rozboru. Je jasné, že víno musí spĺňať všetky podmienky, ktoré sú dané zákonom o vinohradníctve a vinárstve. Ostatné musia byť certifikované, čo je trochu náročnejšie.

Certifikácia vína, tá spočíva v tom, že ten kto chce vyrábať víno s prívlastkom, tak musí požiadať pred oberačkou Ústredný kontrolný skúšobný ústav poľnohospodársky o osvedčenie hrozna. Tá kategória „s prívlastkom“, tá je ta najvyššia a do nej patria kabinetné, neskorý zber, výber z hrozna, bobuľový výber, ľadové, slamové, cibébový alebo botitický výber. Takže požiadame úrad. On zaeviduje žiadosť a tak si chystá priestor, aby mohol v deň oberačky vycestovať k vinohradníkom a zistiť kvalitu hrozna. Či už z toho zdravotného

hládiska a keď splňa požiadavky, tak sa zapíše stav hrozna, že je dobrý. Potom sa meria cukornatosť. Oberie sa jeden ker viniča. Z neho sa odoberie mušt a odmeria sa cukornatosť. Keď splňa podmienky pre prívlastkové víno, čiže minimálna cukornatosť je 19. To znamená obsah deväť kíl cukru na 100 litrov muštu. Tak sa zapíše ten prívlastok, ale ešte treba odmerať cukornatosť aj po vylisovaní celého množstva hrozna v pivnici. Keď tá cukornatosť bude totožná s tou čo sa merala pri zbere hrozna, tak sa vypíše Osvedčenie o hrozne. S týmto osvedčením sa potom vinár uchádza o certifikát.

Postup pre získanie certifikátu spočíva v tom, že vinár predstaví tie vínka certifikačnej komisii. To je komisia na hodnotenie vín menovaná Ministerstvom pôdohospodárstva. Komisia zhodnotí kvalitu predložených vín. Členovia komisie vedia o aké víno sa jedná, ale nepozná výrobcu a následne sa vyjadrí či to víno splňa podmienky alebo nie.

Ak víno prešlo komisiou, tak vzorka ďalej putuje do laboratória, kde sa analyticky zhodnotí. Keď víno prejde kontrolou a všetko je v súlade so zákonom tak sa vydá certifikát. Na základe toho certifikátu môže vinár požiadať tlačiareň cenín o vyhotovenie štátnych kontrolných čísiel. Tie čísla sa potom lepia navrch fľaše.

Keď sa jedná o vína s prívlastkom v kategórii s chránením označením pôvodu a sú to vína akostné, teda trochu nižšia kvalita ako prívlastkové vína, tak prechádza víno certifikáciou, ale nemusí sa osvedčovať vo vinici hrozno a nevystavuje sa potom certifikát na tlačenie štátnych kontrolných čísiel. Takže v kategórii akostných vín sa vína certifikujú, ale nemajú štátne kontrolné číslo.

Čo sa týka ochranných známok máme aj s nimi skúsenosti. Máme tri značky zaregistrované na Úrade priemyselného vlastníctva.

Máte skúsenosti s prípadmi kedy ste využili certifikáciu a služby Úradu priemyselného vlastníctva na svoju obranu?

Ja som nemal problém, ale niekto mal so mnou problém. (smiech) Bol to prípad jedného vína, s ktorým sme museli následne skončiť. Bolo to v roku 2003 a vyrábali sme víno s názvom „Medvedia krv“. Bolo to víno aromatizované a alkoholizované, čiže špeciálne. Ľudia, ktorý vyrábali v Bulharsku víno „Medvedia krv“, čo bolo víno prírodné, sa sťažovali voči nám, voči našej známke. Nakoniec boli úspešní a ja som musel skončiť s výrobou a predajom toho vína.

Aj keď v tom období som ju mal prvý zaregistrovanú tu na Slovensku. Oni predložili doklad, že boli dávno v predaji predtým. To znamená, že ten kto prvý predáva a má o tom dôkaz a má značku na trhu, má právo na jej ochranu. Nie ten, kto si ju prvý zaregistroval.

Zákon Vám určuje aj také veci ako má vyzerat' etiketa?

Áno, zákon predpisuje povinné údaje aj veľkosť písma na etikete. Musí tam byť presne dané odroda, značka, výrobca, obsah alkoholu, objem fľašky, lokalita, kde bolo dopestované hrozno a ďalšie povinné údaje, ktoré musí vinár do etikety zakomponovať.

Čo zvažujete pri tvorbe biznis plánu? Aké faktory považujete za najrizikovejšie a ako sa ich snažíte eliminovať?

Celé to je jedno veľké riziko. Nikdy sa nič nevie dopredu. Aj toto naše živobytie je jedno veľké riziko. Ja neviem kto príde zajtra pre víno, ani za týždeň a už vôbec nie za mesiac. Takže my musíme mať vína dostatok vyrobeného, snažiť sa, aby bolo čo v najlepšej kvalite, veľmi dobre ho odprezentovať na degustáciách.

To je to hlavné aj pri konkurenčnom boji. Vinár musí vedieť pri podnikaní s tou svojou komoditou zaujať, trochu sa odlíšiť od ostatných. Prezentovanie je najdôležitejšie. To si vyžaduje najviac úsilia. Keď zákazníci budú vedieť čo majú sledovať pri víne, ako ho degustovať alebo s akým zámerom sme to víno vyrobili, tak sa nám to bude ľahšie predávať. Či sme si chceli pripomenúť staré časy ako sa víno v tej oblasti robilo a či všetko bude v súlade so zákonom, tak sa na to poukáže a potom je väčšia šanca byť úspešný na trhu.

Ako by ste ohodnotili slovenského konzumenta vína? Myslíte si, že spotreba vína bude rastúca?

Zatiaľ je to tak, že trend v spotrebe je rastúci a zákazníci majú vedomie o vínach dosť kvalitné. (s úsmevom) To v minulosti nebývalo, ale teraz sa ľudia vyznajú vo vínach. Naša úloha je, aby prostredie, kde sa víno koštuje, bolo ako doma. Aby sa ľudia necítili, že o tom nič nevedia. Spotrebitelia majú o vínach naštudované dosť a veľmi tomu napomáha to prezentovanie. My sa snažíme pri prezentovaní vín aj o zákone rozprávať, aj o technológii, aj o technike vo vinohradoch. Aj to súvisí s kvalitou vína. Potom to už je len čaro toho vinára a v takýchto menších vinárstvach, ako je to naše, je to o to náročnejšie, že väčšina zákazníkov sú aj naši kamaráti. To nás zaväzuje, aby sme ich nesklamali a snažíme sa, aby naši zákazníci, hlavne tí najvernejší, boli spokojní.

Príloha š. 3

Rozhovor s pánom Pavelkom

Na začiatok by ste nám mohli priblížiť vaše podnikanie.

Začali sme podnikat' v 1995. Mali sme prenajatých 5 hektárov viníc a k tomu sme začali vyrábať víno. Postupne sme sa rozrástli na firmu. Dnes máme 50 hektárov a 20 zamestnancov. Vyrábame približne 500 000 litrov vína. Štruktúra predaja je asi, čo sa týka tržieb, 70 % je fľašové a 30% je sudové. Máme vyššiu triedu, strednú triedu vín a sudovku. V týchto troch skupinách je to po 30 % predaja.

Snažíme sa byť terrior -ný, čo bude mať do budúcnosti zmysel. Všade vo svete vinárstva stavajú na tom, že tieto vína sú charakteristické pre tú svoju oblasť, tak ako je Bordeaux, Provensálsko a Rioja. Tak aj my sa snažíme byť taký, aby sme boli pezinský, teda Malokarpatský. To znamená, že aj vinice máme tu v Malých Karpatoch v okolí Pezinka.

Budujeme, ale aj rekonštruujeme vinice. Rozširujeme pestovanie hrozna. Každý rok vysadím 3 až 5 hektárov viníc.

Riadime sa heslom „vína musia byť aspoň trochu lepšie ako dobré.“ Pretože dobrých vín je strašne veľa. Myslím, že sa nám to aj darí. Máme prvú štátnu kontrolnú známku. Zúčastňujeme sa rôznych výstav. Domácich či zahraničných. Tak isto máme aj veľa ocenených vín zo svetových výstav.

Našou doménou sú červené vína. Na druhej strane Malokarpatská oblasť bola vždy o bielych vínach, takže sa snažíme aj my byť v tých bielych vínach trochu ďalej. Teraz sú veľmi módne ružové vína, s ktorými sa nám tiež veľmi darí aj doma aj vo svete.

Ako hodnotíte podnikanie s vínom na Slovensku a v Európskej únii? Vidíte na týchto trhoch veľkú konkurenciu? Prípadne akými „zbraňami“ sa snažíte bojovať v konkurenčnom boji?

My sme začali predávať naše víno, keď začali registračné pokladne, čiže v tom 1996. (smiech) Do vtedy to bol taký úplný klondaik. Samozrejme od vtedy už je doba iná. Navyše už vtedy boli dosť silné firmy na trhu ako Karpatská Perla, Matyšák a Masarik. Tí robili skôr ako my.

Povedali sme si, že to musíme robiť tak, aby sme boli konkurencieschopní. Konkurencia na Slovensku rastie deň čo deň. Každým rokom sú nové vinárstva. Je to tým, že ľudia nemajú robotu a na druhej strane si myslia, že to je taký ľahší spôsob zárobku. Neskôr tie vinárstva vybehnú a zaniknú. Čiže je strašne veľa najmä tých malých vinárstiev.

Nám sa jedná o tú krajinnú tvorbu, aby sme zachránili tie vinice, ktoré sú v Malých Karpatoch, a aby sa ľudia k tomu vrátili. Aj keď bude konkurencia, to je jedno, ale aby sme mali čo ukázať. Títo ľudia pod Malými Karpatmi dokážu spraviť, obrábať kvalitne. Dnes je to vyhľadávaný krajinný prvok. Hovorí sa že, vinárstvo je taká šľachta medzi poľnohospodármi. Aby sme mohli toto napĺňať, potrebujeme aby Karpaty boli obrobené. Ľudia chcú vidieť, zaujímajú sa o vinohrad. Treba im ukázať ako to u nás chodí. Krajina okolo je malebná a nádherná.

Domáca konkurencia nie je až taký problém ako sú veľké obchody, ktoré všetko vozia z cudziny za smiešne ceny, ale aj veľakrát katastrofálnej kvality. Hoci stane sa, že aj tam sú dobré vína. Slováčik je maličký a zbadá, že tam je Čile alebo Argentína, v živote tam nebol a nechutnal tie vína, aj keď ho nedopije, môže hovoriť, že pil Argentínske víno. Takže v tom je problém.

Naše vína neponúkame do reťazcov. Prívlastkové vína, najvyššia trieda, pod značkou Pavelka predávame len polo súkromne. Vyhýbame sa reťazcom, je to o honore toho vína.

Vyvážate vaše výrobky aj do zahraničia?

Sporadicky vyvezieme. Minulý rok sme vyviezli 30 000 fliaš do Číny, 5 000 fliaš do Taiwanu. Príležitostný obchod to je. Z našich skúseností, s tými aziatmi je biznis veľmi náročný. Skúšali sme aj Vietnam aj Malajziu, ale problém bol s platením. Na tom treba robiť, sú to veľmi chaotické vzťahy. Taktiež sme vyviezli niečo do Švajčiarska a do Čiech, ale nie je to „to pravé orechové“, že by sme mali nejaký dlhodobý kontrakt na pravidelnej báze.

V čom vidíte prekážky v exportovaní na zahraničné trhy?

V prvom rade je veľa cla v krajinách mimo EU. Následné v krajinách sú už zažité veľké vinárske krajiny ako Francúzsko, Taliani a Španieli. Oni si ten biznis nepustia. To je o vzťahoch, ktoré trvajú možno aj niekoľko generácií. Potom sa to nedá, že narušiť, ale ani sa tam dostať. Oni ani nemajú záujem. Samozrejme by sami sebe škodili.

Aké sú vaše skúsenosti s Úradom priemyselného vlastníctva? Máte tam certifikované niektoré vaše produkty? Bolo náročné získať certifikáciu na Slovensku? Môžete mi popísať kroky, ktorými ste prešli? Môžete nám popísať priebeh kontrol?

Máme tam sedem ochranných známk. Pri zápise nie je problém.

Certifikáciu vína robíme cez ÚKSUP (Ústredný Kontrolný a Skúšobný Ústav Poľnohospodársky). Pokiaľ sú to vína prívlastkové a akostné tak je potrebné ich certifikovať. Je to založené na tom, že akostné vína musia spĺňať podmienky podľa zákona. Robí sa rozbor, ide to cez degustačnú komisiu. V tejto etape nie je problém.

Komplikovanejšie je to pri prívlastkových vínach. Musíte mať certifikovaný vinohrad a hrozno. Zohľadňujú maximálne množstvo kilogramov, ktoré je možné na tu výmeru, akú máte. Ak spĺňate toto, tak môžete požiadať o certifikáciu prívlastkového vína. Treba poslať prihlášku a aj vzorky. Vzorky sa zdegustujú, spravia sa rozbory. Ak je vaše víno úspešné, tak dostanete certifikát na prívlastkové víno. Na certifikáte máte aj počet fliaš, číslo štátnej kontrolnej známky.

Máte skúsenosti s prípadmi kedy ste využili certifikáciu a služby Úradu priemyselného vlastníctva na svoju obranu?

Mám takú skúsenosť, že sme prišli o jednu značku vína. Dôvodom bolo, že som ju nemal zaregistrovanú. Tak druhí si to dali zaregistrovať a po roku sa mi ozvali, že oni to majú zaregistrované a ponúkali mi ju na predaj za 90 000 slovenských korún, ale ja som odmietol a nechal ich nech si to nechajú.

Zákon Vám určuje aj také veci ako má vyzerat' etiketa?

Čo sa týka vinohradníckeho zákona, ten je v poriadku. Dalo by sa vypichnúť pár drobností. Problém je, že na Slovensku môže vyrábať víno každý. Keď je niekto murár, tak musí mať licenciu, ale keď ide za vinára nepotrebuje žiadnu. Pritom je to potravina na priamy konzum. V tomto je to problematické. Tu vidím priestor na zlepšenie.

Zákon je taktiež tolerantný k surovine. Neexistuje, aby niekto doviezol hrozno do Burgundska. Na Slovensku sa vozí hrozno po celej republike. Na toto by mal byť zákon tvrdší. Je to vlastne aj dôvod tomu, že terrior prestáva mať význam.

Sú dva typy zákonov. Francúzsky, ktorý sa zaoberá terrior a o cukornatosti sa nezmieňuje. Potom je nemecký, kde sa práve rieši tá cukornatosť. My sme išli na tú cukornatosť. Nie je čo k tomu dodať. Je to tak. Ja si myslím, že je dobre že to tak je. Francúzsky typ zákona my nemáme tak rozpracovaný, hoc by to bolo aj dobré. Asi nás to bude aj pomaličky čakať a dopracujeme sa k tomu. Hlavne ak chceme ísť troška vyššie. Vo Francúzsku to platí 150 rokov, v Taliansku to schvaľovali pred 50 rokmi a ešte stále v tom majú výhrady. Takže my sme tu v plienkach.

V zákone sú samozrejme presne dané pravidlá, čo sa týkajú etikiet. Sú presne vymenované náležitosti, ktoré musí etiketa obsahovať ako alkohol, výrobca, dátum fľašovania alebo obsah alergénov. To je všetko zákonom dané.

Čo zvažujete pri tvorbe biznis plánu? Aké faktory považujete za najrizikovejšie a ako sa ich snažíte eliminovať?

Tu máme štátnu správu ktorá od vás stále niečo chce, bezpečnosť pri práci, hygienici, zdravotníci a čo ja viem čo. Len aby ste platili dane a poplatky. Pričom v Rakúsku alebo v Nemecku ten malý vinár nevie vôbec, čo sa deje a funguje. Taktiež aj podmienky, u nás neexistuje, aby mal vinár udupanú zem v pivnici a tam to bežne funguje. Prístupové rokovania sa vyjednali tak.

A spolupráca s vládou? To nie je spolupráca, keď si z vás robia trhací kalendár. (smiech) Na druhej strane treba povedať, že dostali sme sa ďalej. Schválili nám integrovanú produkciu hrozna. Je to vlastne dotácia. Dostávame 180 euro na obrábanie pôdy. A ak splníme určité podmienky tak máme nárok na už spomínanú integrovanú produkciu hrozna, čiže ďalších 450 euro na hektár. Stále sú to dotácie oproti Európe asi tretinové.

Ako by ste ohodnotili slovenského konzumenta vína? Myslíte si, že spotreba vína bude rastúca?

Musíme si objasniť jednu vec. Všetci si tu myslíme, že pijeme víno, ale to je tak po Trnavu. Odtiaľ sa pije tvrdý alkohol. Ešte južné oblasti kde sa pestuje hrozno, tam sa pije víno. Chvalabohu, že doba je taká, že ľudia sú rozcestovaní. Chodia po Európe a vidia, že sa pije víno, ktoré je kvalitné. Takže aj tu nastal taký obrovský posun. Ďalej sa gastronómia prepája s tým vínom a to je veľmi dôležité. Pohár vína k dobrej večeri. Tak by to asi malo byť.

Na jednej strane sme spravili obrovský kus práce, čo sa týka kvality vína a prezentácie vína. Na druhej strane je ešte stále veľa ľudí, ktorí sa pýtajú: Na Slovensku sa vyrába víno? Takže vidím obrovské možnosti propagácie vína.

Do budúcnosti má, samozrejme, miesto. Výhoda je v tom, že víno sa nevyrába na celom svete jedno. Je to o tom terrior, o tej oblasti, že každý má nejaké špecifiká a každý má niečo iné. Záleží len na ľuďoch, aby si vybrali.

Stále chýba podpora domácich produktov. Tá je mizerná. Aby sme mali byť na čo hrdí. Naše vína sú konkurencieschopné. Rakúšania pijú väčšinou len rakúske víno, Nemci nemecké v

prvom rade. Španieli ani nehovorím. Tí len svoje vína a my pijeme svetové vína. Pritom naše vína sú veľakrát také dobre alebo lepšie ako zo sveta.

Taký istý máme problém aj s našimi someliermi. Oni sa rozumejú francúzskym vínam, ale nevie ako má vyzerat' Veltlín z Malých Karpát. Niežeby sa na to sústredil, ale on sa sústreďí na známe zahraničné vína. To každý rozozná, že to je niečo iné. Mal by hľadať súvislosti v tých našich vínach. Mal by sa za ne postaviť a povedať tak toto je to pravé.